

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSEGENEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ
A MEGVEI SZERVEKNEK
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSEGENEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLIX. évfolyam
1988 * 7. szám

HENTSCHEL. 1988.

Portré a VGYOSZ új elnökéről

A fenti címet máris helyesbíteni illenék, hiszen Kuminka Györgyné (született Temmel Anna) a nyelvtan szabálya szerint elnöknő. Ugyanakkor, úgy érzem, hogy bizonyos posztok titulusain még nem változtattak a beidegződött szokások, női emancipáció ide vagy oda.

Kuminka Györgyné egy középtermetű, csinos, barna asszony, 1949-ben a Vas megyei Szentpéterfán született, több gyermekes családban. Öröklött szembetegsége kiskorától fogva meghatározta életét. Bár az általános iskola első négy osztályát normál iskolában végezte, látásromlása miatt 10 éves korában Budapestre, a Vakok Általános Iskolájába került. Hamarosan megtanulta a Braille írást-olvasást, elsajátított minden szükséges tudnivalót, ami a „vak élethez” nélkülözhetetlen.

Tanulmányait eredményesen végezte, s az általános iskola befejezése után a Teleki Blanka Gimnázium növendéke lett. Igaz, hogy már gyermekkorától fogva tanárnak készült, de azt nehéz volt eldöntenie, hogy végül is milyen szakot válasszon. A matematika és a fizika ugyanúgy érdekelt, mint a nyelv és az irodalom. Végezetül mégis a humán tárgyak mellett döntött, és az 1968-ban tett sikeres érettségi vizsgája után az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának történelem-rosz szakára jelentke-

zett. A sikeres felvételi vizsga után megkezdődtek számára az egyetemi évek. Eközben a Vakok Állami Intézete kollégiumának lakója volt, s a kollégiumi életből is alaposan kivette részét. III. éves egyetemistaként férjhez ment élete párjához, Kuminka Györgyhöz. Társa szintén látássérült, s akkoriban gyógymasszőrként dolgozott. 1972-ben születik meg kisfiuk. Mint fiatal feleség és anya fejezi be 1973-ban az egyetemet. Szerencsés véletlen folytán a Vakok Általános Iskolájában azonnal állást kap, s ezzel megvalósul a gyerekkori álmom: taníthat. Anikó ma is a Vakok Általános Iskolájának tanára, s munkája gyümölcseként nem egy tanítványának sikerült közép- vagy felsőfokú iskolai végzettséget szereznie. Munkáját lelkesen és lelkiismeretesen végzi ma is, s azzal a gondolat- tal is foglalkozik, hogy az eltelt 15 év munkájának gyakorlati tapasztalatait a szaktudomány számára is hasznosíthatóvá kellene tennie.

Már mint szaktanár 1975—77-ben másoddiplomát szerez a Gyógypedagógiai Főiskolán.

1975-ben tagja lesz a Magyar Szocialista Munkáspártnak. Egy évvel később pedig a VGYOSZ Budapest országos küldöttének választják, s e tisztségét azóta is betölti. Mozgalmi tevékenységének jelentős állomása az 1980. év, amikor a Vakok Általános Iskolája párttitkárrá választja.

Ugyanakkor 1977—82-ig a Központi Elnökség tagjaként dolgozik. A legújabb választások eredményeként pedig a VGYOSZ elnöke lett.

Az eddig elmondottak alapján láthatjuk, hogy igen sikeres életpálya Kuminka Györgynéé. Azonban ez a siker kitartó szorgalom és kemény akarakterő eredménye. Ne felejtjük el azt sem, hogy a harmonikus családi légkör, a megértő és segítő társ mind-mind nélkülözhetetlenek voltak ahhoz, hogy ennek a fiatalasszonynak az életpályája ilyen szépen alakuljon. Nem lehet azon sem csodálkozni, hogy Anikónak igen kevés a szabadideje. Ilyenkor szívesen kirándul együtt a család, színházba járnak, beszélgetnek. Az olvasás egy tanár számára elengedhetetlen, s Anikó, amikor csak teheti olvas.

Tanítványai közül az iskola befejezése után is, sokan felkeresik, s megosztják vele örömeiket, gondjaikat. Tanácsai, útmutatásai egy életen át elkísérik a gyerekeket.

Elégedett embernek mondhatná magát, ám mégsem az. Mindig újabb feladatok, megoldandó problémák foglalkoztatják, de céltudatossága és higgadt-sága garantálja a sikert.

Jövőbeni megtisztelő, de egyben igen felelősségteljes munkájához erőt, egészséget és sok jó munkatársat kívánok!

Bartha Zsuzsanna

Tudósítás

SZÖVETSÉGÜNK KÖZPONTI ELNÖKSÉGÉNEK JÚNIUS 2-I ÜLÉSÉRŐL

Az ülés résztvevői voltak: Kuminka Györgyné elnök, Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár, Csengeri József és Szabó József alelnökök, Fehér Anna, dr. Jáksó László, Lak István, Pinviczki György, dr. Szigeti György és dr. Szőke László elnökségi tagok, Kisgyörgyné Cziráki Andrea főelőadó, szövetségünk instruktora a SZEM részéről, valamint az egyes napirendi pontokhoz Barna Zoltán szerkesztő és Nyúl Győző osztályvezető.

Forró József közlekedési gondok, dr. Hohl József és dr. Kiss László pedig munkahelyi elfoglaltság miatt nem voltak jelen az ülésen.

Az első napirendi pont keretében Barna Zoltán szerkesztő beszámolójában részletesen kitért folyóiratunk új kezdeményezéseire: a levelezési rovatra és a KITEKINTŐ-re. Ez utóbbi kapcsán említést tett azon fordítók értékes munkájáról, akik lehetővé teszik számunkra, hogy bepillantást nyerjünk más országok életébe, vakügyi tevékenységébe. Részletes ismertetést kaptunk a Vakok Világa előállításának költségeiről, mely nem kis összeget jelent. (Évente több, mint 1 millió Ft.)

Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár beszámolt arról, hogy a lap színvonalának emelése érdekében szerkesztőbizottság alakult a rovatvezetők, va-

lamint az olvasók részéről Hirth Ignác működik közre a bizottságban. A beindult LEVELEZÉSI ROVAT a nyíltságot szeretné elősegíteni.

Határozat született arra vonatkozólag, hogy:

— A megyei tudósítók részére a közeljövőben találkozót kell szervezni, ahol megbeszéljük a tudósítások módját, témáját.

— A síkírású Vakok Világa kiadásának késése ügyében a főtitkár és a szerkesztő intézkednek, melynek első lépései már meg is történtek.

A 2. napirendi pont a küldöttközgyűlés értékelése volt. Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár sorra vette a felmerült problémákat, s a testület a következő határozatokat fogadta el:

— A számítógépes nyilvántartáshoz az adategyeztetéseknek december hó 1. napjáig meg kell történnie.

— A nyilvánosság fokozása érdekében fórumokat kell szervezni. Az első fórum ősszel lesz, melynek témája: Ötletek a szövetség bevételi forrásainak növelésére.

— Üdültetések, segédeszköz-akcióknál stb. a megyei szervezetek taglétszáma szerint a létszamarányos elosztást kell szem előtt tartani.

— A szövetség tevékenységéről az új tagok részére tá-

jékoztató készül. E füzet összeállításának határideje november 15.

— A kutyaiskola ügyével az Ellenőrző Bizottság foglalkozik, s a munkaterv szerinti elnökségi ülésen az intézmény vezetője beszámolót tart.

— A LAPRÓL HANGRA hangosújság július hó 1. napjával indul.

— Az alapítványok hasznosításáról folyóiratunkban rendszeres tájékoztatást adunk.

— A hangoskönyvtári kazetták megóvása érdekében szabályzatot kell kidolgozni, melynek határideje szeptember 30.

— A gimnáziumi tanulók tankönyvellátása — kazettán — szeptember hónaptól folyamatosan megoldást nyer. Ez évben az I. osztály tananyaga kerül felolvasásra.

— Az intézetekben élő sorstársak látogatását az elnökségi tagok a közeljövőben megkezdik.

A küldöttközgyűléseken felvetett problémákra a főtitkár írásban válaszol a sorstársaknak.

A 3. napirendi pont a testületi előterjesztések megtárgyalása volt. Dr. Szigeti György részletes tervet dolgozott ki erre vonatkozólag, melyet az elnökségi tagok előre, írásban megkaptak. Ezt a testület, mint munkamódszert meghatározó keretet elfogadta, mely az egyes bizottságok munkájára is érvényes. Erről az érdekeltek tájékoztatást kapnak.

Ezt követően Kisgyörgyné Cziráki Andrea főelőadó az előző ülésen feltett kérdésekre a következők szerint adott vá-

laszt: A SZEM nem tervezi a szövetség költségvetésének emelését, de csökkentését sem. Javasolja az együttműködést, tapasztalatcserét más érdekképviseleti szervekkel, szövetségekkel. E téren kezdeményezései is voltak a vidéki szervezetek esetében, ahol a helyi tanácsok szociálpolitikai osztályain lehetőség nyílt más szövetségek képviselőivel való találkozásra.

A 4. napirendi pont keretében Nyúl Győző osztályvezető ismertette a hangolás és a gyógymasször munkák szakmáztatásával kapcsolatos eddigi tárgyalások ededményeit.

A zongorahangolással kapcsolatban a tárgyaló partnerek kiemelték, hogy nem a szakmáztatás a fontosabb, hanem a munkavégzés módja. Javaslat hangzott el hangolási szaktanfolyam szervezésére, melyhez a Szakmunkásképző és a KOZMOSZ is megadja a szükséges szakmai támogatást.

E téma megtárgyalását követően határozatot fogadott el a testület, melynek értelmében felül kell vizsgálni a KOZMOSZ és a Vakok Általános Iskolája közötti szerződést.

A gyógymasször munka szakmáztatására vonatkozólag konkrét lépések nem történtek. Az ülésen határozat született, hogy a főtítkárral felveszi a kapcsolatot egészségügyi szakiskolákkal; ennek célja a szakmáztatás előkészítése és az oktatás magasabb színvonalra való emelése.

Az 5. napirendi pont keretében dr. Jáksó László beszámolt a szocialista országok elnökeinek konferenciájáról, melyen a közelmúltban vett részt. Erről

folyóiratunknak tájékoztatást ad.

A napirendi pontok megtárgyalása után Erhartné dr. Molnár Katalin főtítkárral tájékoztatta a résztvevőket a két ülés között történetekről.

— Ülést tartott az Ellenőrző Bizottság, s megtárgyalta a beadványok ügyét. Az érintettek rövidesen írásban választ kapnak kérdéseikre.

— Ősszel két szakembert küldünk ki Marburgba nyomdai tapasztalatok gyűjtésére. 1 fő utazási költségeit a Soros Alapítvány fedezi, a másik sze-

mély utaztatását a szövetség vállalja.

— Az egészségmegőrzési program keretében folyamatban van egy kiadvány előkészítése a LÁTÁS MEGÓVÁSA címmel.

— Az árueledésben sor került a nyomdai termékek árának emelésére: erről lapunkban beszámolunk.

Az ülés végén Kuminka Györgyné elnök meghatározta, hogy a következő — június 30-án tartandó — elnökségi ülésre mely anyagok elkészítését kéri írásban.

Fehér Anna

MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL

KIS-VARGA JÓZSEF MISKOLCI TUDÓSÍTÓNK JELENTI

Simon Gyula, Borsod megyei Szervezetünk kultúr csoportjának és kórusának vezetője 1988. március 2-án lemondott tisztségéről. E feladatot április 1-től Kelemen Judit karnagy látja el, aki 1987-ben végzett a Liszt Ferenc Zene-művészeti Főiskolán. A tagoknak dr. Kiss László, a szervezet titkára mutatta be az új karnagyot, kérve a régieket, hogy korábbi sérelmeiket félre téve folytassák a kultúr munkát.

Tudósítónk elmondotta még, hogy a Diósgyőri Gépgyárban dolgozó Rimár László ötagú együttesével társadalmi munkában elvállalta a szervezet

rendezvényein a közönség szórakoztatását.

Április 15-én a megyei szervezet elnöksége ülést tartott, melyen többek között megtárgyalták a kultúr csoport helyzetét is. Ugyanezen az ülésen dr. Hohl József — elfoglaltságára hivatkozással — lemondott elnökségi tisztségéről, Simon Gyula pedig benyújtotta lemondását elnökségi és küldötti tiszteről. Az elnökség tudomásul véve a bejelentéseket, kooptálta tagjai közé Papp Lajos és Péter István póttagokat. Az új elnökség elnöknek Horváth Istvánt, alelnöknek Hornyánszki Tivadart választotta meg.

Az újjászervezett kórus és a zenekar közreműködésével a megyei szervezet ápr. 30-án jól sikerült majális rendezett, melyen mintegy hatvan sorstárs vett részt.

Ugyancsak zenés-táncos majálisra került sor a Miskolctól 60 km-re lévő Ózdon is. Április 29-én a Kohász Béke Szálló nagytermében negyven sorstárs és 135 pártoló tag disznótoros

vacsorával egybekötött vidám estén szórakozott. A találkozó sikeréhez hozzájárult a helyi Szikvízüzem szocialista brigádja, az Ózdi Ruhagyár, a Som-sályi Bördíszmű Vállalat, a Centrum Áruház vöröskeresztes brigádja, a Tulipán Áruház, a Béke telepi Cukrász Üzem és a Kohász Bisztró dolgozóinak közössége.

Ezután a megyei szervezet titkára elbúcsúztatta dr. Bódi Istvánt, és bemutatta Erhartné dr. Molnár Katalint, a szövetség új főtitkárát. Majd néhány társadalmi munkás jutalmazása következett, köztük Kurucz Józsefé, aki a népfront helyi vezetője és 20 éve pártoló tagja a megyei szervezetnek.

Végezetül a megyei szervezet kultúr csoportjának műsora, majd tombola következett.

A találkozó után a Megyei Tanács és a megyei szervezet ebéden látta vendégül a jelenlévőket.

Köszönet és elismerés illeti meg mindazon szervezők és támogatók munkáját, akik e sikeres ünnepség megrendezésében közreműködtek.

Lak István

ÜNNEPI KÖZGYÜLÉS DOMBÓVÁROTT

Szövetségünk Tolna megyei Szervezete hagyományosan május hónapban ünnepi közgyűlés keretében rendezi meg a vakok napját. A Városi Művelődési Otthonban 18-án került sor erre az eseményre. A megye területén élő sorstársakat külön autóbuszok hozták Dombóvárra. A megye városaiból és számos községéből jelen voltak a tanácsok, társadalmi szervezetek és egyes üzemek képviselői. Szövetségünk központjából is jelen voltunk néhányan a rendezvényen.

A Himnusz elhangzása után Nagy Györgyné, a megyei szervezet titkára üdvözölte a megjelenteket. Ezt követően a városi fúvószenekar táncokat játszott.

Ezt követően Hetvenéves a VGYOSZ címmel dr. Bódi István a szövetség főtitkára tartott ünnepi megemlékezést.

Ezután az I. számú Óvoda kicsinyeinek dalos játéka következett. Utánuk a Molnár György Általános Iskola diákjainak műsorában kórusművek, versek, népdalok hangzottak el.

A műsorokat követően Vidóczy László a városi tanács elnöke Dombóvár múltjával és jelenével foglalkozott. Először a település 1945 előtti viszonyait részletezte. Akkor főként élelmiszeripari üzemek voltak Dombóvárott. A település fontos vasúti csomópontban van, ezért a vasútnál kb. 4000 ember dolgozik. A felszabadulás után először főleg ipari szervezetek működtek. Az első jelentősebb üzem 1965-ben alakult: a Pécsi Kesztyűgyár helyi üzeme, 400 lánynak és asszonynak ad munkát. Dombóvár 3 megye határán fekszik. A település 1971 óta város. Attól kezdve 10 éven át gyors fejlődés volt, nemhiába nevezik ezt az időszakot „aranykornak”. Ekkor épült ki a gunarasi üdülöhely, felépült a kórház, új üzletek nyíltak.

A városnak kb. 20 000 lakosa van. Szeretnének megmaradni kisvárosnak, mondta az elnök. Ezután fejlesztési elképzelésekről beszélt. Végezetül aktuális politikai kérdésekkel foglalkozott.

ANYÁK NAPI ÜNNEPSÉG MOSONMAGYARÓVÁROTT

Május 6-án a Mosonmagyaróvári Művelődési Központban számos sorstárs jelenlétében köszöntötték az édesanyákat. A kedves ünnepségen közreműködött a helyi 6. sz. Általános Iskola tanulóközössége, Gyurics Imre pártoló tag zeneszámokkal szórakoztatta a jelenlévőket, Süli Szabolcs hatéves kisfiú pedig verssel és virággal köszöntötte a 90 éves Molnár Nándornét, aki rendszeresen részt vesz az összejöveteleken. Műsor után megajándékozták az édesanyákat, majd a terített asztalok mellett az esti órákig beszélgettek, szórakoztak az ünnepség résztvevői.

Készít Pollainé Fetti Ilona levele alapján.

HÍRADÁS DEBRECENBŐL A TEMPO taxi utasa voltam

Mivel nálunk, a t. Házban már kezdetét vette az uborkaszegzon, a tudósító mit tehet? Majdnem semmit, legfeljebb türelmetlenül mocorog, mivel nem kenyere a tespedés!

Ebből az „állóvízből” egy váratlanul érkezett meghívó húzott ki, mely a Mozgássérültek Szövetsége Debreceni Csoportjának alakuló ülésére invitált.

1987. január elseje óta magam is tagja vagyok az Egyesületnek, lévén súlyosan mozgássérült. Eddig még semmiféle rendezvényükön nem vettem részt, most azonban már úgy éreztem, hogy illik megjelenem. Annál is inkább, mert ez kitűnő alkalom arra, hogy némileg megismerhessem a „szomszéd vár” életét, munkásságát, és bemutathassam a t. Olvasóknak is.

Szabó Judit nővérke kíséretében érkeztem meg az Akadémiai Székház előadótermébe. Nagyon elegáns helyiség: a falak bevonata barna bársony, rajtuk kapaszkodók, melyek funkciója a mozgássérültek felállításának megkönnyítése. A fotelek közt széles utak a tolokocsik számára. A padlószőnyegen piros futószőnyeg, a tágas előcsarnokban kényelmes büfé is található.

Röviddel a hirdetett idő után megkezdődött a gyűlés, melynek lényegesebb eseményei az alábbiak voltak:

Hadházi András elnökhelyettes beszámolójában elmondta, hogy a Mozgássérültek Egyesülete, mint érdekképviseleti szerv, 1981-ben alakult nagyon

kevés taggal. Ma azonban már csak a Hajdú-Bihar Megyei Csoporthoz 2730 fő tartozik. Nemrég alakult meg a Mozgássérültek Országos Szövetsége, és ennek hatására tartotta most a debreceni csoport alakuló gyűlését. Az Egyesület az évek során gondoskodott tagjairól, szociális, sport-, közlekedési és művelődési igényük kielégítéséről. Ezt a feladatot folytatja tovább a Mozgássérültek Szövetsége.

Ezután Bátyi László vezetőségi tag beszélt a szövetség által létrehozott munkalehetőségekről, a PIREMON Szakszövetkezetéről, melynek Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár és Szolnok megyében 1200 dolgozó tagja van. Beszélt még a sportszakosztály életéről is, ahol elsősorban az ülő röplabdában jeleskednek a tagok. Kulturális rendezvényeiket, kirándulásait élénk érdeklődés kíséri. Klubjukban nemcsak szórakoznak, barátkoznak a tagok, hanem lehetőségük nyílik sokirányú kulturális tevékenységre, így pl. idegen nyelvek tanulására is.

A két beszámolót követően hozzászólások hangzottak el, felvetették a tagok problémáikat, előterjesztették javaslataikat. Egyik, egyben legsajátosabb problémájuk a közlekedéssel kapcsolatos; ez ugyanis igen sok gondot okoz a mozgássérülteknek. E témában felszólalt többek között Teslér Mihály, a debreceni Tempó

Ezt a kedvezményt jómagam is igénybe vettem; oda- és

visszamenet is, — miként azt már a címben is említettem — a Tempó Taxi kedvezményezett utasa voltam!

Mindent összegezve, nagyon sok érdekes dolgot hallottam-tapasztaltam ezen a gyűlésen. Megpróbáltam ezekről a teljességre való törekvés igénye nélkül átfogó képet adni, mert úgy érzem, jó dolog az, ha a különböző módon sérültek megismerhetik egymás ügyes-bajos dolgait.

Szonda Klára
Taxi Vállalat vezetője is. Elmondta, hogy vállalták a debreceni mozgássérültek patronálását úgy, hogy a városban 20%-os, távolsági utakra pedig 10%-os kedvezménnyel szállítják a szövetség tagjait. Ebbe a munkába besegít a Debrecen Taxi és a Volán Taxi Vállalat is.

FEJÉR MEGYEI TUDÓSÍTÓNK JELENTI

„Az Országos Széchényi Könyvtár támogatásával a Fejér Megyei Könyvtár öt db Sony magnetofont vásárolt, melyeket én is kipróbáltam. A könyvtár igazgatója úgy tervezi, hogy összesen 20 készüléket vásárolnak és ezeket olyan sors társak között osztják szét, akik kis nyugdíjjal rendelkeznek, magnetofonjuk még nincs és szerény jövedelmükből nem is tellene ilyenre. Az igazgatóval való beszélgetés során megtudtam, hogy a hangoskönyveket személygépkocsival szállítanak ki a sors társaknak, majd lehallgatás után cserélnék azokat. Jómagam társadalmi mun-

kában öt sorstárs részére váltam a kazetták házhoz szállítását és cseréjét. Itt mondom el, hogy Szabó Józsefné, a Megyei Könyvtár osztályvezetője újfajta kazettatárolási módot vezetett be: könyv alakú rekeszes dobozokat készített a könyvkötéssel; véleménye szerint így jobban tárolhatók a

felvételek, mint a hagyományos dobozokban.”

Székesfehérvári hír az is, hogy a háziasszonyok klubjában a közelmúltban diabetikus bemutatót tartottak számos sorstárs részvételével. Dr. Gyárfás Miklós érdekes előadása után a sok finomság némelyikét meg is kóstolhatták.

Antal József

Közlemény

Értesítjük tagtársainkat, hogy az árueledásban vásárolható nyomdai termékek árát a továbbiakban a jelenlegi szinten tartani nem lehet.

Ezért a főtítkár elvtársnővel egyetértésben úgy határoztunk, hogy 1988. július 1-től ezeknek a pontírású termékeknek az árát meg kell emelni.

A jövőben azon termékeink, amelyek füzet formájában jelennek meg, füzetként 20 Ft-ért, azok pedig, amelyek bekötve kerülnek árusításra, kötetként 30 Ft-ért kaphatók.

A pontírásban megjelenő naptár ára: 30 Ft.

A pontíráshoz szükséges lev. lap karton ívenkénti ára: 1,— Ft. Lev. lap karton laponkénti ára: 0,50 Ft.

Tudjuk, hogy fenti döntésünk a tagtársakra nézve nem kedvező, de számításaink alapján, még így is a kötetekben megjelenő művek előállítási költségeinek csak 10%-a az az összeg, amennyiért árusítjuk.

A füzetek előállítási költségeinek a felemelt ár is csak 40%-át fedezi. Szíves megértésüket azért is kérnünk kell, mivel a Szociális és Egészségügyi Minisztériumtól kapott információink alapján semmilyen további támogatást nem kapunk a költségvetésnek erre a tételére.

Budapest, 1988. május 25.

Pinviczki György
titkár

Hangos Újság

A nyomtatott sajtóból válogatott cikkek gyűjteménye magnókazettán: ez a LAPRÓL — HANGRA, a szövetség hangos újságja.

1988. júliustól jelenik meg, kéthetenként — 120 percben.

Az ÉLET ÉS IRODALOM, az ÚJ TÜKÖR, a NŐK LAPJA, az ÉLET ÉS TUDOMÁNY, a KRITIKA, a VALÓSÁG, az IPM és más lapok érdekes cikkeit hallhatja rendszeresen. Az újság címe: LAPRÓL — HANGRA.

Legyen ÖN is előfizetője! Érdeklődni lehet a szövetség címén, Dombóvári Ferencnél.

Felhívás

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége ezúton hívja fel a tagság figyelmét, hogy az idén is kiadják a Magyar László-alapítvány esedékes kamatát.

Azoknak a vak vagy gyengénlátó házaspároknak a jelentkezését várjuk, akiknek nagyobb értékű segédeszközre lenne szükségük, de anyagi helyzetük ennek megvásárlását nem teszi lehetővé.

Jelentkezni írásban lehet a szövetség titkárságán 1988. szeptember 1-ig.

Az odaítélésről a Segédeszköz Bizottság dönt; az eredményről a tagságot tájékoztatjuk.

Erhartné dr. Molnár Katalin
főtítkár

Egy új rovat indulása elé

Örömmel értesítem a „Vakok Világa” olvasóit, hogy egy új rovatral bővül a lap. E rovat a „Levelezői rovat” elnevezést kapta, s engedjék meg, hogy mint újdonsült rovatvezető köszöntsem Önöket és egyúttal tájékoztatást adjak arról, hogy mit is takar a fent említett elnevezés.

Napjainkban, amikor egyre többet hallhatunk a nyilvánosság fontos szerepéről, a társadalmi párbeszéd fontosságáról, a magyar vakügy vezetése is úgy véli, hogy munkája sikeresebb végzéséhez nélkülözhetetlen a tagságtól különféle témákban érkező vélemények, javaslatok, ötletek meghallgatása és ésszerű felhasználása. Közismert, hogy napilapjaink, folyóirataink szinte mindegyike rendelkezik ilyen vagy hasonló rovatral, mint amilyet most a „Vakok Világa” indítani szándékozik. A „Levelezői rovatok”-ban megjelenő olvasói vélemények mindig jól tükrözték

és tükrözik az idők változásait. Ma, amikor viták és vélemények keresztüzében élünk, olyan egyre bátrabb hangokat hallhatunk, melyeknek célja a jó szándékú kritika, a jobbítás. Lehet, hogy a „Vakok Világa” elkésett egy kicsit e sorozat indításával, de a közmondás szavával élve: jobb későn, mint soha.

Várok tehát minden, a vak és látássérült emberek életét, gondjait, örömeit illető ötletet, gondolatot, amely közérdeklődésre tarthat számot, s amely a magyar vakügy helyzetét igyekszik segíteni.

Leveleiket az alábbi névre és címre küldjék:

Bartha Zsuzsanna, Vakok Világa Levelezői rovat

Bp., 1146 Május 1. út 47.

Aktív közreműködésüket előre is köszönöm és tisztelettel várom soraikat, s bízom közös munkánk sikerében.

Bartha Zsuzsanna

mint ahogy Fehér Anna írja az 1988. április 14-i rendkívüli elnökségi ülésről szóló beszámolójában. Az is tény viszont, hogy 1988. március 13-án dr. Jáksó Lászlót választották meg az Országos Elnökség elnökévé és biztos, hogy a fent említett rendkívüli ülésig ő volt az elnök. Így aztán rejtély a következő mondat: „Az elnök személye bizonytalanná vált.” Korábban azt mondtam, írjunk közérthetően és egyértelműen. Most azt mondom, fogalmazzunk pontosan és egyértelműen. Új elnökünk, Kuminka Györgyné a cikk szerint elnézést kért a minisztérium illetékeseitől „az őket ért gyanúsítások, rágalomok és zaklatások miatt”. Ezek súlyos szavak. Ha voltak rágalmozók, vonják felelősségre őket, de ha nem voltak, akkor az imént idézett mondat számít rágalmozásnak. Az alábbiakhoz is az ülés beszámolója szolgáltatja az apropót. A cikk szerint az csak íratlan szabály, hogy az elnökségben felszabaduló helyre az első póttag kerül. Kérem, ez írott szabály — tessék utána nézni! A cikkben szerepelt továbbá az is, hogy a küldötttertekezlet erre vonatkozóan nem hozott határozatot. A határozata pedig a következő: „A 13 legtöbb szavazatot kapott személy automatikusan az elnökség tagjává válik”. Ha a 13-ból 1 fő kiesik, akkor egy elemi matematikai művelet eredményeként következik, hogy a megmaradt 12 rendes tag csak is az első póttaggal kiegészülve teszi ki azt a 13 személyt, akik a legtöbb szavazatot kapták.

Hirth Ignác

Egyértelmű szóból ért az ember

Bizakodó érdeklődéssel figyeljük az új vezetőség munkáját. Ez persze nem tétlen odafigyelés, mivel a magunk posztján mi is a vakügy elkötelezett szolgálói vagyunk. Annak a vakügynek, amely nemcsak „egyes rétegek”-nek az

ügye, hanem a sorstársak közösségéé.

Írjunk közérthetően és egyértelműen. Biztos vagyok abban, hogy Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár nemcsak „egyes rétegeknek” kíván érvényesülési lehetőségeket biztosítani,

Pályázat fű alatt

Leveleimet eddig is megszólítással kezdtem, s mivel ez tiszteletet, megbecsülést, udvariasságot sugároz a címzett felé, ezután sem hagyom el.

Szövetségünk falai jó vastagok, és a programtárház a pincében található; valószínűleg ez a magyarázata annak, hogy a glasznoszty még nem hatolt oda be. Úgy tudom, hogy a klub foglalkozásain tagtársaink igazolvány nélkül vehetnek részt. Fenti mondattal azt kívánom hangsúlyozni, hogy a tárház látogatói semmiféle kiváltsággal nem rendelkeznek. Vagy talán mégis??

Tavaly decemberben meghirdettek egy pályázatot a „CAPITALY” című társasjáték megírására BrailleLab számítógépre. Az eredményhirdetés 1988. május 6-án volt. Összesen három munka érkezett be.

Ezen nem lehetett csodálkozni, hiszen nyomtatásban nem jelent meg felhívás. Még azután sem, miután kiderült, hogy csak három pályázó van. A „MIKROSZÁMÍTÓGÉP '88”-on a rövid határidő ellenére tízen indultak. Az első díjat megosztva Csapó Endre és Kicska István kapta. Testvériesen megfizették a 6000 forintot, amit szövetségünk adott a díjazásra. Ha a tárház látogatói dobták volna össze a fenti összeget, nem írhatnék semmit, de mivel a szponzor országos szervezetünk volt, ez kötelezővé teszi a széleskörű tájékoztatást. Ebben a szegényes pénzügyi helyzetben nem eltitkolni kell a szövetség nagyvonalú gesztusát, hanem nyilvánosságra kell hozni azt.

Szívesen olvasnám lapunkban a klubvezető bizonyítvány-magyarázatát:

Lukács Sándor

ben, és az eredményhirdetés dátuma május 6. volt.

— Három pályázat érkezett be.

— A klub látogatói részére meghirdetett pályázat írásban és kazettán is megjelent.

— A pályázatra nem hárman jelentkeztek. Ennyien tudták megoldani a feladatot.

— A Mikro 88 pályázattal nem összemérhető a klub kiírása. Előbbi egy megkötés nélküli, szabadon választható programra szól, míg itt egy nagyon nehéz, komoly feltételekhez kötött, magas tudásszintet megkövetelő feladatot kellett megoldani.

— Nem érzek lelkiismereti kényszert, hogy egy klub részére adott összegről széleskörű tájékoztatást adjak. Nincs értelme a Vakok Szövetsége hivatalos lapjának beszámolni arról, hogy a kézimunkakör hány motring fonalat kötött fel, vagy egy zenekar milyen mértékben szaggatja a húrokat. Ez a támogatás nem szponzorálás.

A klubvezető bizonyítvány magyarázata

— A megszólítással kapcsolatos gondolatok nem tartoznak a tárgyhoz.

— Az én véleményem szerint is jó vastagok a szövetség falai.

— A Programtárház foglalkozásai a pincében vannak.

— Nem gondolkodtam még azon, hogy a glasznoszty miért nem hatolt be a pincébe.

— Tény, hogy nem kérünk tagsági igazolványt, sem belépő díjat. Látókat is szeretettel várunk.

— A Programtárházba járni érdeklődés, hasznos időtöltés, és nem kiváltság igényének a kérdése.

— Valóban meghirdettünk tavaly egy pályázatot október-

A klubvezető véleménye

Kár ezt az újságot privát levelezésre kisajátítani.

A klub tagságának véleménye

Nemcsak akkor kellene a Programtárház munkája iránt érdeklődni, amikor az önzetlenül lejáró érdeklődők részére pénzdíjas pályázatot ír ki.

Csák Valéria

Rendhagyó majális

Beszámolóm elején gondolatban egy teljes évet kell visszamennem. Tavaly ünnepelték az osztrák vak eszperantisták csoportjuk megalakulásának negyedszázados jubileumát. Az évforduló eseményeit a magyar vak eszperantisták körében kívánták eltölteni. Kérésüknek eleget téve, a budapesti találkozó az ő társaságukban ünnepélyesen zajlott le.

Osztrák barátaink visszahívtak bennünket, így ez évben a május 1-jét Bécsben töltöttük. A BELHORO eszperantó csoport 11 tagja április 30-án érkezett az osztrák fővárosba.

Délutáni programunk fő pontja egy nemzetközi szeminárium keretében megrendezett vita volt az osztrák—magyar kapcsolatokról. A színvonalas bevezető előadást Kiss János, csoportunk egyik tagja tartotta — természetesen eszperantó nyelven — aki alapos történelmi elemzést adott a Habsburg-ház és a magyarok közötti viszonyról. Vendéglátóink részéről egy látó eszperantista tanár, Johann Meizen, beszédében a jelenlegi osztrák—magyar kapcsolatok helyzetével, fejlődésével foglalkozott. Egyetértettünk abban, hogy az országaink között meglévő társadalmi és világnézeti különbségek ellenére kapcsolataink igen jók.

Bőséges uzsonna után nagy sétát tettünk a Duna partján, majd egy hangulatos Heurigerben töltöttük az estét. Az Osztrák Vakok Szövetsége alsó-ausztriai, bécsi és burgenlandi szervezetének vezetői vidám

zenés, vacsorával egybekötött fogadást adtak számunkra. (Itt jegyzem meg, hogy anyagilag és erkölcsileg is ők támogatták találkozónk létrejöttét.)

Másnap, május elsején reggeli után városnézésre mentünk. A történelmi városrész nevezetességeivel ismerkedtünk. Ebéd után meglátogattuk a császárok nyári rezidenciáját, a Schönbrunni kastélyt, melynek 1200 szobájából 39-et tekinthetünk meg. A találkozón jelen volt a Bécsi Rádió eszperantó

adásainak szerkesztője, Emil Wokal, aki a kastélylátogatást is vezette.

A búcsúra a Westbahnhofon került sor. Annak ellenére, hogy vendéglátóink Ausztria különböző tájain laknak és a találkozót éppen a fővárosba szervezték meg, sokan megjelentek, és csak köszönetet mondhatunk a kitűnő rendezésért. E két nap számunkra felejthetetlen. Ezúton is köszönetet mondunk a VGYOSZ vezetőségének, hogy külföldi kapcsolataink ápolásához anyagilag is hozzájárult.

Dr. Bodor Ödön

Rövid ismertetés

A PERFILES C. SPANYOL NYELVŰ VAKÜGYI FOLYÓIRATRÓL

Pedro Zurita, a Vakok Világ szövetségének spanyol származású főtítkára — mint arról a Vakok Világa olvasói is értesülhettek — múlt év őszén látogatást tett hazánkban.

A főtítkár kifejezte azon óháját és elvárását, hogy szövetségünk elevebben és szorosabban kapcsolódjék be a nemzetközi vakügyi munkába, mivel itt szerzett tapasztalatai szerint erre szakmai felkészültségünk képessé és egyben kötelessé is tesz bennünket. Az aktív részvételnek viszont számos, az olvasók által is ismert akadálya van, így korlátozott pénzügyi lehetőségeink, különösen, ha utazások devizaigényes fedezetéről van szó; a külföldi vendégek fogadását hasonlóan gátolják szűkös pénzügyi kereteink

és nem utolsó sorban nyelvi elszigeteltségünk is.

Pedro Zurita látogatása óta rendszeresen kapjuk a PERFILES c. folyóiratot, amelynek címe pontosan le nem fordítható, inkább körülírható, valamilyen módon való meghatározottságot, körvonalazottságot jelent. A folyóiratot az ONCE, a Spanyol Vakok Szövetsége adja ki, havonta jelenik meg. A lap külső megjelenése igen tetszetős, fedőlapja zöld színben készül, belső lapjait csak két színben nyomják, összefogó keretet nyújtanak a zöld fejlécek és zöld fotók. A cikkeket bőven kísérik fotóillusztrációk. Minden oldalon visszatér a Vakok Világszövetségének emblémája, amelyet mi is alkalmazunk propaganda anyagainkon. Az

embléma, a fehér bottal közlekedő ember szimbóluma még az eredetnél is leegyszerűsítettebb, stilizáltabb formában jelenik meg ebben a folyóiratban.

Miért is foglalkozom ezzel tulajdonképpen? Valószínűleg bővebb magyarázat nélkül is sejtetik a lap rendszeres olvasói, hiszen az elmúlt időszakban párázs, olykor szenvedélyektől, félreértelmezésektől sem mentes vitacikkek jelentek meg a Vakok Világával kapcsolatban. A teendő egyértelmű és világos: a napi igényeket reálisan tükröző, olvasói igényeknek megfelelő reform szükséges a lap tartalmát illetően, így nem haszontalan, hogy ezzel kapcsolatban megvizsgáljuk egy fejlett, ismereteink szerint demokratikus struktúrával működő szövetség folyóiratát, amely csak a közelmúltban jutott hozzánk.

A folyóirat 52 oldalból áll, szerkezete az alábbi rovatokra tagolódik, amelyek — megfigyelésem szerint — havonta kb. azonos vagy legalábbis hasonló terjedelműek.

A PERFILES rovatai és azok terjedelme:

1. Levelek az Igazgatóhoz — kb. 2 oldal.
2. Sajtószemle — 2 oldal.
3. Vezércikk — 1 oldal.
4. Szabad törvények (főképpen jogkritikai írásokat tartalmaz).
5. Aktualitások — 5 oldal.
6. Nemzetközi — 2 oldal.
7. Szemészet — 2 oldal.
8. Dosszié — 2 oldal.
9. ONCE Panorama — 13 oldal.

10. Perfilmatika (kb. a magyar számítástechnikának felel meg) — 2 oldal.

11. Szabadidő-sarok — 4 oldal.

12. Egymás között — 1—2 oldal.

A rovatokon belül megemlítenék néhány cikket is, annak illusztrálására, hogy milyen témákkal foglalkozik a spanyol folyóirat, illetve az egyes témákat melyik rovatba sorolják.

1. Az Igazgató levelei a különböző tartományokból, a tisztségviselőktől, illetve tagoktól érkezett leveleket idézik.

2. A Sajtószemle olyan, az ország különböző vidékein megjelenő, nem vakügyi újságok és folyóiratok cikkeit idézi kivonatolva, amelyek valamilyen vonatkozásban a vakokkal kapcsolatosak.

3. A Vezércikk — például a márciusi számban — a lottójátékkal foglalkozik.

4. A Szabad törvények — mint már említettem — jogszabályok kritikájával foglalkozik.

5. Az Aktualitások, amely viszonylag hosszabb terjedelmű rovat, mindig tartalmaz egy-egy riportot valamilyen fontos személyiséggel. Például a márciusi Ruiz Gimenez szociálpolitikus professzorral, szociálpolitikai kérdésekről.

— Ugyancsak az Aktualitásban találhatunk hírt arról, hogy a drogellenes küzdelem szociális munkásainak számára továbbképzés volt;

— arról, hogy lezajlott az első Országos Diák-Kongresszus;

— beszámolt a főtitkár a Vak-ság Megelőzésének Központja és az ONCE közötti együttműködésről;

— a siket-vakok vezetőinek képzéséről, valamint

— „nagyon röviden” címszó alatt villanásszerű híradások vannak, amelyek körülbelül a mi „Megyei szervezeteink életéről” című anyaghoz hasonlíthatók, de igen rövidített formában.

6. A Nemzetközi fejcím alatt olvashatunk arról, hogy a Fialok Európai Bizottsága Madridban értekezett;

— a párizsi „Kommunikáció és fogyatékosok” c. kongresszusáról;

— a kubai vakok spanyolországi látogatásáról és sok más, hasonló eseményről.

7. A Szemészet c. rovatban szemészprofesszorok írnak egyoldalas cikket olyan fontos és közérdeklődésre számot tartó témákban, mint szaruhártya-átültetés, katarakták műtéte.

8. A Dosszié (iratgyűjtő) c. rovatban az intézetben élő időskorú vakok életéről olvashatunk.

9. Az ONCE-Panorama (helyi kulturális eseményekkel foglalkozik) a következő alcímekre oszlik:

Muzsika, Mindenféle, Sport, Nevelés-oktatás, Rádió, Területi Hírek, Hirdetőtábla.

Az ONCE-Panorama fent nevezett alcímei alatt olvashatunk például irodalmi pályázat díjkiosztásáról, a Braille-könyvtár tájékoztatójáról, zenei versenyekről, sakkversenyéről, a Téli Olimpiáról, a szülői egyesület üléséről, az integrált ok-

latásról, az eszperantó tanfolyamról, irodalmi és képzőművészeti versenyről.

- A Rádió cím alatt egy találkozóról, melyen a szövetség tagjai a rádióamatőrök munkájával ismerkedhettek.
- A Mindenféle különböző, az alcímekben nem sorolt eseményekről tartalmaz rövid leírást. Itt találunk pl. arról is egy hasábot, hogy a tavaly elhunyt Antonio Vincente Mosquetéről utcát neveztek el.
- A Területi Hírek viszonylag hosszú kiterjedésű anyag, hónapról hónapra az ország más és más területi egységének jellemzőit, sajátosságait tárgyalja.
- A Hirdetőtábla nem magánjellegű, hanem közérdekű közleményeket tartalmaz.

10. A Számítástechnika c. rovat szakmai kérdésekkel foglalkozik, pl. operációs rendszerekkel — sorozatban.

11. A Szabadidő-sarok vidám történeteket, keresztrejtvényt, vicceket tartalmaz, tehát ez a rovat maga jelenti a szabadidő eltöltését, nem pedig elmélkedést vagy iránymutatást a szabadidő eltöltésére.

12. Az Egymás között egy oldalon tárcát közöl.

Befejezésül, külön kell említenem a hátsó fedőlapon található egészoldalas portré-fotókat, amelyek híres embereket ábrázolnak, rövid, tömör, a vakoknak, illetve a szövetségnek szánt üzenettel. A szövetség fennállásának alkalmából például ily módon üzen Juan Antonio Samaranch is. A hátsó fedőlapon hónapról hónapra, ismétlődően a fennállás 50. év-

fordulójának piktogramja látható.

Úgy érzem, hogy mint jelen cikk szerzőjének, néhány javaslatot is kell adnom — bár ez munkakörömhöz nem kapcsolódik — a Vakok Világának tervezett jövőbeni reformjához.

Mindenképpen szükséges a szerzők körének bővítése a tagság, valamint az olvasók köréből. Rendszeresen cikkeket kell kérni külső, más lapoknál dolgozó újságíróktól és ezeket tervszerűen, előszerkesztés útján a lapban, aktualitásuknak megfelelően közölni kell. A szerzők körének kibővítésével valószínűleg sikerül azt elérni, hogy ne egy meglévő kéziratanyagból álljanak össze a megjelenő számok, hanem a szerkesztőség által megszabott profilnak megfelelő cikkekből keveredjék ki a lap tartalma.

Igen régi és nehezen megvalósuló ajánlásaim: a még tervszerűbb előszerkesztés, az évszakokkal, állami és egyházi ünnepekkel kapcsolatos hangulatteremtő cikkek megjelenése.

Külső, különböző lapok és folyóiratok egyes alkalmakkor szinte hangsúlyozottabban foglalkoznak vakügyi eseményekkel, amelyekről saját lapunk — tapasztalhatóan szerkesztői kapacitáshiány miatt — szinte megfelelnek. Ilyen például a Fehér Bot Nemzetközi Napja. Megoldás: valamely munkatársunk munkakörének bővítése, ún. házi tudósítói feladatokkal.

Aggályom, hogy ehhez a feladathoz nemcsak munkaköri kötelesség, hanem bizonyos mértékű tehetség is szükséges az újságírás vagy általában a

tömegkommunikáció irányában.

Ajánlásaimat — melyeket az olvasótábor előtt először teszek meg — remélem Önök is megerősítik és bízom abban, hogy ezek részben vagy egészben megvalósulnak.

Daru Gerőné

NŐK RÉSZÉRE

Talákoztam valakivel

Beát három éve ismerem. Megismerkedésünk nem a legideálisabb körülmények között történt, hiszen egy kórházi folyosón talákoztunk először. Véletlenül derült ki, hogy szembetegségünk azonos, de körülményeink nagyon is különbözőek. Én akkor még alig két hónapja vakultam meg, míg ő — egy sikeres szemműtét után — alig másfél év elteltével, ismét olvasni tudott. Elmondta, hogy már mindkét szemére vak volt, amikor szülei 1983 októberében Kölnbe vitték dr. Klaus Heimann professzorhoz, aki megoperálta a szemét, s az operáció után néhány héttel ismét egyedül közlekedhetett a pesti utcákon. Külföldi gyógykezelése nem különleges igény volt, hanem szükségszerűség, mert az operációt magyar orvosok — műszerek hiányában — nem vállalták. Ez az én esetemben később kísértetiesen megismétlődött.

Szembetegségünk hasonlósá-

ga kíváncsivá tett, s így kérésre Bea elmesélte, mi is történt vele 1983 októberében Kölnben. Kiutazásához mind anyagilag, mind orvosi-szakmai szempontból állami támogatásra volt szükség. Amikor az operációhoz szükséges hivatalos papírok, s a megfelelő valutaösszeg kézben volt, elkezdődött a versenyfutás a kislány látásáért. Kérdéseimre — hogy milyen reményekkel indult — elmondta, hogy húsz százaléknyi esélye volt arra, hogy a műtét sikerül, s talán még kevesebb, hogy néhány százaléknyt látni fog az operáció után.

A műtét sikerült, semmi komplikáció nem merült fel, s kb. egy hét elteltével először fény-árnyékot kezdett látni. Ezután minden nap nagyobb boldogságot jelentett, hiszen folyamatosan többet látott az öt körülvevő világból. A második hét eltelte után már felismerte szobatársai arcát és legnagyobb meglepetésére azt is láthatta, hogy az ágynemű nem fehér, hanem csíkos.

Kórházi tapasztalatait kellemes élményként élte át, s elmondása szerint úgy érezte, hogy ezek az élmények segítettek a gyors gyógyulásban.

Két és fél hét elteltével — ismét látó emberként — boldogan indulhatott haza szüleivel Budapestre. Barátnői, iskolatársai már várták, s naponta meglátogatták, amíg nem járhatott iskolába. Hat hét elteltével olyan komplikáció jelentkezett, amely ismét utazásra kényszerítette a háromtagú családot. Szerencsére — egy eredményes lézerkezelés után — ismét hazatérhettek és el-

kezdődött a gyógyulás igazi folyamata. Ez a gyógyulási folyamat csodálatos módon az elmúlt három év alatt sem lassult, hanem látása és olvasási készsége javult. Bea tehát a szerencsés gyógyultak közé tartozik, lát.

Az elmúlt öt évben Magyarországon is több hasonló műtétet hajtottak végre változó sikerrel.

Bea most 18 éves, érettségiző diáklány. Tervei szerint olyan

pályát választ, ahol vak gyerekekkel foglalkozhat. Gyermekgondozó lesz vagy ápolónő győgyopedagógus vagy pszichológus, talán nem ez a fontos, mert ha pályaválasztását az emberszeretet határozza meg, kívánom, hogy tervei valóra váljanak és csak a költői biztatást fűzhetem hozzá:

„Előtted a küzdés, előtted
a pálya,
Az erőtlen csügged, az
erős megállja.”

PIS MÁTYÁSNE

Kötésminta

**ÍR MINTÁS FÉRFIGULÓ-
VER** — 80 szemre kezdve, minden hatodik sorban balról jobbra megcsavarunk 8 szemet. Minden páros sorban a minta megegyezik az előtte levő sorral, csak a simák helyett fodítottat, a fordítottak helyett simát kötünk.

1. 1 szélszem, 13 rizs- vagy dzsörzékötés, 8 sima (maga a minta 30 szemből áll), 10 fordított, 1 sima, 1 leemelt szem, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 2 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt. 10 fordított, 8 sima, 13 rizs, 1 szélszem.

3. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 10 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, 1 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1

leemelt, 10 fordított, 8 sima, 13 rizs, 1 szélszem.

5. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 9 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, 1 fordított, 1 sima, 1 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 9 fordított, 8 sima, 13 rizs, szélszem.

7. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 8 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, (egymás után 3-szor 1 sima, 1 fordított), 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 8 fordított, 8 sima, 13 rizs, szélszem.

9. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 7 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt (4-szer egymás után 1 sima, 1 fordított), 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 7

Receptek

fordított, 8 sima, 13 rizs, szélszem.

11. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 6 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt (5-szor egymás után), 1 sima, 1 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 6 fordított, 8 sima, 13 rizs, szélszem.

13. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 5 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, (6-szor egymás után 1 sima, 1 fordított), 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 5 fordított, 8 sima, 13 rizs, szélszem.

15. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt (7-szer egymás után 1 sima 1 fordított), 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 8 sima, 13 rizs, szélszem.

17. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 3 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt (8-szor egymás után 1 sima, 1 fordított), 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 3 fordított, 8 sima, 13 rizs, szélszem.

19. Szélszem, 13 rizs, 8 sima, 4 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 2 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 1 fordított, 1 leemelt (7-szer egymás után 1 sima, 1 fordított), 1 sima, 1 leemelt, 1 fordított, 1 leemelt, 2 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 4 fordított, 8 sima, 13 rizs, szélszem.

Ezután a mintát a 17. sortól kezdve folytatjuk, egészen az első sorig visszamenőleg, így alakul ki a rombuszminta. A leemelt szemeket a visszáján mindig fordítottan kötjük le.

POZSONYI KIFLI — Hozzávalók: 54 dkg liszt, 52 dkg zsír, 15 dkg porcukor, 4 dkg élesztő, csipetnyi só, 4 tojás, 2 dkg margarin, 1—1,5 dl tej.

A hozzávalókat összegyúrjuk és két óráig állni hagyjuk. Ezután cipókra osztjuk a tésztát, vastagabb henger alakúra formázzuk, elvagdossuk és kinyújtjuk. Megtölthetjük bármilyen töltelékkel. Kifli formára igazítjuk, tetejét a felvert tojással megkenjük. Forró sütőben megsütjük.

ALMÁS KAVART — Hozzávalók: 0,5 kg, reszelt alma, 30 dkg liszt, 10 dkg cukor, egy csomag sütőpor, fahéj, 3 tojás.

A hozzávalókat jól összedolgozzuk, és mint a piskótát, megsütjük.

ISCHLER — Hozzávalók: 10 dkg porcukor, 30 dkg liszt, egy ráma margarin, egy egész tojás, egy csomag vaníliás cukor.

A hozzávalókat jól összegyúrjuk, legalább egy óráig hűtőbe tesszük. Előző nap is össze lehet a tésztát állítani. 0,5 cm vastagra kinyújtjuk és tetszés szerinti nagyságúra szaggatjuk ki (boros-, vizespohár, pogácsaszaggató). Zsömlészínűre sütjük. A két lap közé lekvárt teszünk, tetejére pedig csokimáz kerül. Sokáig eláll.

PATISZONGALUSKA — Hozzávalók: 2 db patison, 3 tojás, 5 dkg reszelt sajt, 1 dkg élesztő, ízlés szerint bors, kevés liszt, csipetnyi só, olaj a kisütéshez.

A meghámozott patiszont apró lyukú reszelőn lereszeljük. besózzuk és állni hagyjuk. 3 to-

jást felferünk és beletesszük az 5 dkg reszelt sajtot. Belemorzsoljuk az 1 dkg élesztőt és hozzáadjuk a kicsavart patiszont. Kevés borssal ízesítjük. Annyi lisztet adunk hozzá, hogy olyan sűrű legyen, mint a galuska tésztája. Evőkanállal kiszaggatjuk, forró olajban kisütjük. Bármilyen helyett is fogyaszthatjuk.

VAK KÜLTÖK VERSEI

IHÁSZ KOVÁCS ÉVA

Elégia

*Majd felszívódom, mint a harmat,
a kölcsönvett tájból kiégek.*

Közel vagy. Féltelmes ez a

közelség,

ágakon cinkék fürtjei napoznak.

*Fűszálak kémcsöveiben lassú, kék
halál*

várákodik, feszültség

*virágzemekben;
napraforgók aranykerekein roppen a
könnyű idő. Napba-lendített, piros
hintája száll a nyárnak,*

*— még ne állítsd meg —
hadd repüljön szívemmel ez a zöld
eszeveszettség: a csöndes roatók
előőrse; most böjt-utáni-szerzelem
húsvétját ünnepeljük...*

*S így, augusztusban
a hullócsillagok évszakában nem
akarunk tudni a télről: pedig a
kéretlen vendég ideindul, lajbiján
ezüstös cicomák, zsebében kórlap:
világ-neurózis.*

*Ellenére szövetkezünk a
szerelemben:*

*két, felfegyverzett milicista, itt a
hegyek közt, szívünket gránátnak
hajítjuk a jégre.*

Nem adjuk meg magunkat!

VAK SZERZŐK NOVELLÁI

BÜTH EMÍLIA

Sárga csikó

Az 1987-es irodalmi pályázaton I. helyezést elért elbeszélés

Miért, hát miért, ha nem azért gondoltunk mind, s gondolta talán Csólics Hajnalka is, bár nála soha nem tudhatta az ember. Feküdt mozdulatlanul, csukott szemmel. Arcán, már amennyi kilátszott belőle a fejétől, a vállától beroskadt párna dombjai közül... Szürke kis madár-arcán kifürkészhetetlen, földöntúli közöny. Nappal többnyire ezt az arcát mutatta. Életjelt csak éjszaka adott. Hajnaltájt eredt meg a nyelve: összefüggéstelenül mondta, mondta... szabálytalan ritmusban vissza-visszatérve egyegy névhez.

— Zorka néni, ki az a Zorán? — faggattam egyszer.

— Ezt ugyan kérdezheti, ez nappal alszik, éccaka gyön rá...?! — intett a szomszéd ágy lakója, aki Csólics Hajnalkával ellentétben, rendkívüli éberségről tett tanúbizonyságot... a nap minden szakában. Felhúzott térdeit átkulcsolva gubbasztott matraca teknőjében, s hihetetlenül vékony nyakát tekergetve, pipacsforma arcát ide-oda mutatva, figyelte a világot. Az embernek az volt az érzése, hogy még egy mozdulat, s recs: letörök, mellére fordul virág feje.

— Zorka néni, mondja már meg, ki az a Zorán?

— Ugyan?! — ingott cérnaszárán a pipacs.

— A fiam... — szólalt meg akkor Csólics Hajnalka, hogy azután ismét mély hallgatásba burkolózzék.

A pipacs villámokat szórt tekintetével:

— Vagy a menyé, vagy az unokája... — biggyesztette, s hátracsapja fejét, lesett hol rám, hol a „csudára”. Most a nővér fehér hátát pörkölte hasonló ábrázattal, és ő is azt gondolta, miért, ha nem azért?! A nővér inkább már csak magának meg a folyosónak beszélt:

— Mit gondolnak egyes öregasszonyok... persze, majd könyörgök minden falat előtt... ezt a papa, ezt a mama kedvéért... én nem azért vagyok itt.

A facipők már a szomszéd kórteremben klaffogtak, mikor kimerészkedtem vackomból. Megbillent velem a szoba... egy csöpp utca: hopp! Zorka néni, jobbik szemét megreszkirozva, kis fáziskéséssel, mikor már lehuppantam az ágyra, felnézett. Megnézett magának...?

— No, Zorka mami, együnk — mondtam, s mert az éjjelszekrényen a gőzölgő tejbegrízen kívül semmi, belekotortam a fiókba, hogy egy kanalat... Kaparásomra fémes, üres kongás felelt. Személyi igazol-

vány... Zsebkendő... protézis... s végül kezembe akadt egy alumínium kanál.

Csólics Hajnalka részre nyitotta csempe száját, s bugyborékolva nyeldekelt... győztem elkapni az állán futó felhabosodott tejbegríz-patakokat.

A többiek is ebédeltek. A pipacs is buzgón kanalazott. Ezúttal nem volt semmi megjegyzése. Így történhetett, hogy meghallottuk a vékonyka csilingelést... előbb, mint a paták csattogását, a kocsi zörgését, mely akkor fordulhatott be a Jász utca sarkán. Csólics Hajnalka szájában megállt a falat. Szemei egy pillanatra szinte kikerekedtek.

Csikó, állapítottam meg nagy bölcsen... kis fáziskéséssel, hiszen Csólics Hajnalkát elárulta az a felvillanás: ő előbb tudta...

Sárga csikó, csengő rajta...

Hárman ültünk a poroló rúdján, mint fecskék a villanydróton. Öcsi meg én arccal a kantinnak, Birkuci — a kis bíró gyerek, a Laci — háttal, mert neki foglalt volt az egyik keze, s csak így tudott kapaszkodni. Jobbjával átkarolta a barnás vaséptéményt... baljában cukros-zsíros kenyerét szorongatta. Óvatosan falt, mégis minden egyes harapásnál lezizgetett pár szem cukor-morzsát a fényesre taposott földre.

— Meg nem enném! — mondta Öcsi.

— Nem hallod? Ő is a földre szórja... — mondtam én.

— A hangyáknak is kell — mondta Birkuci, azután újra hallgattunk. Nyár volt, meleg. A kis tér üres. A kétszintes

terméskőházak álmosan bambultak maguk elé, ablakaik fehér vászonroló félárbocon...

— Csinka — csusszan le, talpra, Birkuci...

— Mi van?

— Csinka... — hadonászott Laci, s közben buzgón permegetett a cukorral... és akkor már mi is hallottuk.

— Én azt hittem, hogy megjött a Jézuska?!

— Á, a Mikulás... a nyári! — vigyorgott Öcsi.

Nevettünk. Birkuci izgalma átragadt ránk. Lestük az üres utat. Toporogtunk... Eléfutni? Minek? Úgyis erre jön. És valóban, csakhamar befordult a sarkon egy seszínű stráfkocsi. A bakon ülő szakadt öreg kezében ostor, amivel bőszen hadonászott. Óriási lendülettel akkorákat sózott a ló farára, hogy Ő maga is kizuhant ültéből. Az anyja mellé kötött csikó is kaphatott az ütésekből, mert megugrott... nyakán fel-felsikített a csengő. A ló vette rosszul a kanyart, vagy az öregember kelt bal lábbal, nem tudtuk... Borzadva néztük a gyorsuló fogatot... és megálltak...

— Kössük el — javasolta Birkuci, mikor az öregembert már elnyelte a kantin bűzölgő torka.

— Kössük.

Bíró Laci kezében még ott volt a cukros-zsíros csonkja, ő nem mehetett. Rajtam szoknya volt, de az is lehet, hogy másért, én sem mehettem. Öcsi környékezte meg a...

— Adhatnál neki a kenyereadből... — motyogott. A szót ugyan Birkucinak szánta, de

egyfolytában a poros-patást bámulta, bővölte.

— Jó paci... — simította, nyúlt felé. Még nem érinthette a kanca nyakát de az idegesen rángatta a bőrét, úgy, mint mikor egy szemtelen légy... Öcsi lassan, nagyon lassan dolgozott. Homlokát is sűrűn törölgette, nadrágja szija is folyton meglazult. Rettegve követtük minden mozdulatát, mit vacakol már ennyit? Még ki talál jönni az öreg, s akkor mindennek vége?!

— Na mi van már? — mutogattunk kézzel-lábbal.

— Semmi... — tátogott Öcsi is, s karját széttárva mondta — Nem akar!

— Vedd le a kötőféket!

— Levettem, de nem akar... nem akar elmenni... — intgetett a lókötő miközben rátenyerelt a csikó nyakára. Egy pillanatig állt „ló”, s „lovasa” aztán a csikó megugrott. A tér felé nyargalt, felveve maga körül a port, de mint a nagyok semmi vihánc! Tett néhány kört „Komolyan”... de mire anyjához perdült már elvesztette a fejét. Sörényét lengette, nyakát rázta. Csengője neki vidámódott... Kis farka alig volt hosszabb, mint az én varkocsom... Szelet csapva surrogott a kanca orra előtt. Az előbb mintha örülne fogait mutatva nyerített... és... és fejét hátrakapva, nagyokat horkantva hátrahökölt... A kocsi meglódult, rúdja égre meredt...

— Fussunk! — kiáltottam.

A fiúk már csak a ház mögött kérdezték:

— Te láttad? Jött az öreg?

— Azt hiszem... — vonogattam a vállam.

— Most igen vagy nem?!

Elbőgtem magam... Sárga csikó, csengő rajta... És torokban dobogott a szívem.

A paták elcsattogtak a kórterem ablaka alatt. A kocsi szinte zajtalan gurult. A csikó „hosszú száron”, tán meg sem volt kötve, táncolt a tűz körül. Sárga csikó, csengő rajta...

— No, Zorka néni, ez az utolsó falat — kapargattam a tányér alját. — No, az én kedvemért...?!

És Csólics Hajnalka, az ő 79 évével, az én kedvemért... utoljára... nyelt, nyelt...

Szép idő lesz holnap, gyűltek a szavak nyelvem alatt, mikor nyílt az ajtó. A facipők egyenest felém tartottak.

— Ez remek, holnap jó időnk lesz... — csipentette két ujj közé az üres tányért a hang gazdája.

Jól gondoltam akkor én, s gondolta talán Csólics Hajnalka is, bár nála soha nem tudhatta az ember.

Mi ez, mi van? Hiszen itt már nem hallhatom a csengő vékonyka...?! Hirtelen kiszakadok a „senki földjéről”, s már nem alszom, de még ébren sem vagyok igazán, állapotából... Felébredek. Csengő. Igen, nem tévedek, csengő.

Paták csattognak el a házunk előtt... és a csengő... a vékonyka...

Sárga csikó, csengő rajta... — Borzongok, s borzong talán Csólics Hajnalka is... bár nála soha nem tudhatja az ember.

SEMSEINÉ LEGEZA ILONA:

Könyvismertető

MOLDOVA GYÖRGY (1934—

Gázlámpák alatt

A Gázlámpák alatt elbeszéléseinek közös kerete, hogy a sakkjátszmák szünetében mindenki érdekes történetekkel akarja szórakoztatni a többieket. Minden történet kerek egész, s akár tragikus, akár szatirikus, formailag pedig akár hagyományos novella vagy tárca, mind csattanóra kihegyezett, kitűnő „sztori”. A halálos gyermekáldozatot is követelő vasúti baleset után a feldühödött utasok meglincselik a forgalmistát, s csak évekkel később derül ki, hogy ártatlan volt (A SZEMAFOR). Egy rohammunkával készült vasútvonal tragikomikus építéséről szól a JOSZIF SZTÁLIN SZÁRNYVASÚT, míg A NAGY ZÉMON MESTER, a ligeti bábszínház, inkább vállalja antifasiszta ellenállóként az akasztófát, minthogy rendőrkézre adja társait. A tolvajok és csalók zsarolója (DÜRR, A TOLVAJOK RÉME) egy hétvégi házba siet, de ott szerelme beteljesülése helyett az életével fizet üzemeiért. Az írások mindegyike olvasmányos és gondolkoztatva szórakoztató.

AZ IDEGEN BAJNOK, Moldova első novelláskötete 1963-ban jelent meg, s benne a külvárosból az irodalomba érkezett író hiteles valóságanyagot hozott. A KALINA PÁL, a MANDARIN, A HÍRES VAGÁNY és a címadó AZ IDEGEN BAJNOK egyik erénye ennek a va-

lóságanyagnak a felhasználása: „lakkozás” és szépítés nélkül mutatja be Kóbánya munkásainak és lumpenproletárjainak életét, a külvárosi sorsokat és

tragédiákat. Olyan hősekről ír, akik szembefordulnak környezetükkel, akik a vállalkozásban és a helytállásban találják meg életük értelmét; ugyanakkor nemcsak egyféle embertípust képviselnek, hanem az író erkölcsi eszményei is alakot öltenek bennük.

Pályakezdő könyv, mégis érett és hiteles, a szerző azóta is legjobb novelláit foglalja magában.

Szappan!?

A háborús fürgeteg alkonyán hazánkban a németek azokat a hidakat mind felrobbantották, amelyeket szükségesnek tartottak, az aktív ellenálló mozgalom ellenére. Amint hallom, kivétel azért volt. A hortobágyi Kilenclyukú híd mellett az ökreivel szántogatott egy gazdember, egyszer csak észre veszi, hogy ekéje megakad. Mérgeződve vizsgálgatja, hogy mi a csuda van ezzel az ekével, hogy kiugrik a földből. Látja, hogy a földjén keresztben egy drót van húzva, és az akadt meg az eke csoroszlyáján. Tovább mérgelődve, ki az ördög játszik vele, hogy drótot tesz a földjén keresztben, és ökör, ember lába beleakadva, nyakát törje. Fogja a drótot, eltépi és végeiket jó messzire hajítja. Persze nem sejtve és tudva azt, hogy ez a vezeték az aláaknázott Kilenclyukú híd elektromos robbantó zsinórja volt, és így az adott pillanatban, a nagy zűrzavarban, időhiányban „fegyvertársaink” a hibát megkeresni már nem tudták. A pa-

rasztgazda „aktív” közreműködésének következtében a híd a levegőbe repítéstől megmenekült. Van itt azért másik eset is. Sebestyén öcsémmel kamaszodó korunkban csavargó, kutató szokásunkkal, szegény anyánk nagy bánatára, ezekben a vészterhes időkben sem hagytunk alább. A falunktól néhány kilométerre levő országúti híd alá mentünk (talán éppen dolgozatunkat végezni), ahol is megpillantottunk több ládat tele „szappannal”. Felkiáltottunk: „Nézd, szappan! Itt a híd alatt! Ilyen pazarlást! Anyánk már hetek óta nem tud nagymosást végezni szappan híján, most majd biztos megőrül neki”. Mindjárt egy-egy ládat megragadtunk, leszaggatva róluk a ráaggatott drótokat. Vállunkra emelve gyorsan igyekeztünk vele haza, nehogy valaki ebben a nagy szerencsében megelőzön, nem törődve azzal, hogy a súlyos láda gyenge inainkat megfeszíti. Hazaérve anyánk meglátva a sok szappant, örömeiben ujjongott, és azonnal

nagymosáshoz, a ruhák beáztatásához fogott. Mi pedig, amikor a cipeléstől kifújtuk magunkat, nyomban igyekeztünk vissza, hogy az ott maradt ládákat még számunkra megmentsük. A híd közelébe érve már egészen más kép fogadott bennünket. A híd körül német katonák nyüzögtek, hergott krucifikszezve, miközben a híd felett a levegőben vörös csillagos repülőgépek keringtek, amely erős géppuskalövésekkel riogatta a katonákat. Mi a rémüléstől lélekszakadva rohantunk haza. Lihegve hazaérve, anyáink ránk kiáltva, a hátunkhoz hajigálta a „szappanokat”, hogy mit hoztunk neki, ez a szappan egyáltalán nem habzik. Az összes szennyes ruha be van áztatva, most mit csináljon, mert ezzel mosni nem lehet. Jóval később tudtuk meg, hogy bizony ezek a szappanok dinamitok voltak, s a rájuk aggatott vezeték az elektromos gyújtózsín volt. Az is kiderült, hogy ez a nekünk jelentéktelennek látszó országút és kis híd a hadviselő felek számára nagyon fontos volt, mert Buda és a budai hegyek megkerülésével a Dorog, Perbál, Zsámbék, Páty, Biatorbágy, Érd útvonalon a Dunához és Dél-Budához így lehetett a legrövidebben, leggyorsabban eljutni. Az ezen az országúton levő híd is így menekült meg a levegőbe repítéstől. A német csapatok itt vonultak nagy tömegben diadalmasan nyugatról kelet felé, majd dicstelenül vissza. A szovjet csapatok is hadigépezetükkel itt vonultak keletről nyugatra a németek nyomában, így már akadálytalanul.

Dr. Heisz Ferenc

BERTOLD BRECHT

Gyengék ereje

(Fordította: Dénes Géza)

Amikor Keuner, a nagy gondolkodó az erőszak ellen felémelte szavát nagyszámú hallgatósága előtt, észrevette, hogy az emberek megrettenve merednek rá. Körülnézett és látta, hogy mögötte áll — az ERŐSZAK!

— Miket magyarázol én ellenem? — kérdezte az ERŐSZAK.

— Óh, én ellened soha semmit nem mondok, én mindig az ERŐSZAK mellett vagyok! — válaszolta ijedten Keuner.

Az előadás után megkérdezték a hallgatók:

— Nem gondolja, Keuner úr, hogy ön nagyon is gerinctelen? Visszataszító volt, ahogyan válaszolt az ERŐSZAK-nak.

Keuner így védekezett:

— Nem arra való a gerincem, hogy valaki eltörje. Hiszen éppen nekem kell túlélnem az ERŐSZAK-ot, hogy küzdeni tudjak ellene. Elmondok Önöknek egy idevágó történetet, bizonyára okulnak belőle és engem is jobban megértene:

— Egge úrnak hívták, és az életben nagyon jól megtanult minden neki nem tetsző dologra NEM!-et mondani. De ezúttal elhallgatott. Rejtekhelyére bukkant ugyanis egy ügynök és orra alá tartott egy hatalmas vezető által kiállított írást. Ebben az állt, hogy minden lakás amelybe beteszi a lábát, az ő

jogos tulajdonát képezi; mindenkinek elébe kell rakni az általa megkívánt legfinomabb ételeket; szolgálnia kell őt minden embernek, akire csak rátekinthet, sőt: minden neki nem tetsző ember életét is elveheti. Ez az ügynök elterpeszkedett Egge úr kényelmes karosszékeiben, majd bőséges vacsorát kért. Azután megfürdött és lefeküdt a hófehér ágyneművel megvetett ágyba. A fal felé fordulva félálomban még megkérdezte: „Akarsz-e engem szolgálni?” Egge úr azonban egy szót sem szólt. Csendben betakarta, elhessegette róla a legyeket és örködött álma felett.

Hét éven át szolgált engedelmesen. Mindent megtett, amit kívánt, csak egyetlen egy dologra ügyelt: soha egyetlen szót nem szólt. Amikor elmúlt hét év, az ügynök elhívta a sok evéstől, alvástól és tétlenségtől — meghalt.

Akkor aztán az eddig szóltlan Egge úr nagyot sóhajtott. Betakarta, koporsóba tette a halott ügynököt, kihúzta a házából, szélesre tárt ablakokkal alaposan kiszellőztette a házat, lemosta az ágyat, a bútorokat, kimeszelte a szobát, annak rendje-módja szerint eltemettette, a temetésből fellélegezve hazatért, megállt a szoba közepén, s az ügynök ágya felé fordulva jó hangosan ezt mondta: NEM!

KISS JÁNOS

Néhány szó a hashajtókról

Az orvosi rendelés nélküli gyógyszeresedés egyik hagyományos területe a bélrenyheség, a székletürítés nehézségeinek leküzdését célzó hashajtószeresedés. Az ebbe a hatástani csoportba tartozó gyógyszerek választéka meglehetősen széles. Igaz: a hashajtók hatásának mechanizmusa (úgy is szoktuk mondani: a szervezet belüli támadáspontja) eléggé különböző. Nem arról van tehát szó, mintha ez a választék feleslegesen széles lenne, hanem arról, hogy a szakembereknek fokozottabban kellene rámutatniuk a hashajtók rendszeres fogyasztásának veszélyeire, egészségkárosító voltára. A széles választék azért is előnyös, mert — ha már valakinél tényleg elkerülhetetlen az állandó hashajtás — legalább annyit meg kellene tenni, hogy a hashajtó fajtáját rendszeresen cserélgesse néhány hónap után. Egy-egy szer okozta ártalom így rövidebb ideig hat. Még fontosabb lenne azonban az, hogy le szokjanak az állandó hashajtószeresedésről azok, akiknél ez még lehetséges.

Három fő ok

A székrekedés azt jelenti, hogy a székletürítés nehezebb és ritkább. A bélműködés ezavarát okozó adottságok három fő okra vezethetők vissza.

Az ún. habituális obstipáció (szokványos székrekedés) túl-

nyomórészt nőknél jelentkezik (bár férfiak is szenvednek tőle), és keletkezését illetően lényegében civilizációs betegség. A bélműködés elszokott (mert gyermekkorban elszoktatták) a normális reflextevékenységtől. A székelési ingerreflex akaratlagos elnyomására való nevelés a gyermekkorban kezdődik. Sajnálatos módon az emiatt bekövetkező obstipációt nem étrend- és életmódrendezéssel, hanem hashajtó gyógyszerrel „kezelik”, az ehhez való hozzászokás pedig tovább rontja a bélrendszer normális reflexmechanizmusát. A körfolyamat így egyre romlik.

Az okok második fő csoportja az ún. spasztikus obstipáció (görcsös székrekedés), ami többnyire fiataloknál és középkorúaknál lép fel. Ilyenkor a juhok ürülékéhez hasonló, száraz, kemény, sokszor nyálkás széklet keletkezik, olykor hasmenéssel váltakozva. Nem ritkán különböző helyen fellépő hasi panaszok, fájdalmak is kísérik. E kórkép kialakulásában valószínűleg a helytelen étrend — nevezetesen a salakanyagokban, rostokban szegény táplálkozás játszik vezető szerepet, ez okozza a vastagbélgörcsöt. Ezt a feltételezést támasztja alá az a tapasztalat is, amely szerint, ha fokozatosan rátérnek a megfelelő táplálkozásra, bizonyos idő múlva az eseteknek mintegy felében megszűnik a károsodás. Ezzel szemben a hagyományos hashajtók többnyire a

tünetek rosszabbodását okozzák. A fokozódó bélnyomás elősegíti a tágulatok, kitüremkedések kialakulását, amelyeknek súlyos következményei lehetnek.

A harmadik fő csoportba a többnyire ágyban fekvő, idős betegek tartoznak. A náluk fellépő atóniás (petyhüdt) obstipáció oka — a mozgás hiányán kívül — részben a kellő táplálék- és vitaminbevitel hiányában, esetleg gyógyszerek (pl. trankvillánsok, nyugtatók, kodeinszármazékok stb.) mellékhatásaiban keresendők. A már meglevő székrekedést a hagyományos hashajtók hosszan tartó alkalmazása náluk is fokozza.

Nem mulaszthatjuk el azonban azt, hogy rá ne mutassunk: a kemény széklet, a székelés erőltetése a sok embert kínzó aranyérbetegség előidézésében, illetve fenntartásában is ludas. E betegség — illetve kiújulásának — megelőzése érdekében fontos a puha széklet, az erőlködésmentes székletürítés elérése.

A hatásmechanizmus

Attól függően, hogy a hashajtó a bélrendszer melyik részén fejti ki a hatását, megkülönböztetünk vékonybél- és vastagbélingerlő szereket.

Tisztán vékonybélizgató a ricinusolajban található ricinolsav. Mivel a ricinolsav rosszul szívódik fel, jelentékeny része a vastagbélbe jut és ott a bétartalmat sikamlóssá teszi. Már 2–3 órával a bevétel után ismétlődő híg széklet ürül. Csak

alkalomszerűen használható, például a fertőzött béltartalom gyors eltávolítására (húsmérgezésnél). Még alkalomszerűen sem szabad görcsös (spasztikus) székrekedésben adni! Vakbélgyulladás és bélelzáródás esetén életveszélyes! Ma már ritkán használják, de nem annyira veszélyei (mivel ezek nem közismertek), hanem inkább kellemetlen, émelyítő íze miatt.

A vastagbélre fejtik ki izgató hatásukat az ún. antranol-glikozidák: legjellegzetesebb képviselőjük a szennalevél és a hazai termésű frangula- (benge) kéreg. Az előbbi erősebb hatású, de mivel alhasi vérbőséget idéz elő, terheseknek tilos! Könnyen okozhat — nagyobb adagban — kólikás fájdalmat is. A szennából készült Tisasen A+B drázsénak nincs ilyen hátrányos hatása, megfelelő adagokban terheseknek és gyermekeknek is adható. A hatás e növényi, illetve növényi eredetű hashajtóknál a bevételestől számítva csak mintegy 8 óra múltán következik be: ezért is szokás este bevenni.

Ugyanebbe a csoportba tartozik a Fenolftalein nevű íztelen vegyület is. Hátránya, hogy sokáig tartó szedése a vastagbél nyálkahártyájának károsodását okozza. A Fenolftalein egyébként magyar felfedezés: Vámosy Zoltán — ekkor még adjunktus, később a gyógyszer-tan professzora a pesti egyetemen — 1902-ben fedezte fel hashajtó hatását. Az új gyógyszer egy pesti gyógyszer-tár hozta forgalomba először, Purgó néven. Ugyancsak ezt a hatóanyagot tartalmazta a régen jól ismert Darmol is.

Említésre méltó a paraffinolaj hashajtóként való meg lehetőségen széleskörű felhasználása. Nemcsak önmagában alkalmazzák. Kellemesen ízesített, tejszerű készítménye (Emulsió paraffini cum phenolphtaleino) is számottevő mennyiségben fogy: havonta országosan legalább egy tonna! A paraffinolaj a béltartalommal emulgeálódva, azt puhává, sikamlóssá teszi. Ugyanakkor gátolja azoknak az életfontosságú vitaminoknak a felszívódását, amelyek zsírban oldódnak. Nemcsak terheseknek káros; huza-mos használata is vitaminhiányt okoz. Mivel a K-vitamin hiányát is okozhatja, a magzat vérzékenyen születhet. Enyhébb mellékhatása az étvágytalanság.

A megoldás

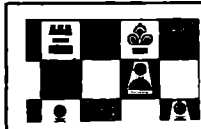
A hashajtók káros mellékhatásai miatt egyre többen partolják a természetes hashajtó anyagokat: ezek közül az aszalt szilva a legismertebb. Nagy tévedés volna azonban azt hinni, hogy sokáig tartó vagy állandó használata veszélytelen. Kiderült ugyanis, hogy a szilva — a többi gyümölcsnél jóval erősebb — hashajtó hatását egy olyan anyag okozza, amelyet a fenolos hashajtóknál már ismertettünk. Persze csak állandó fogyasztás esetén okozhat bajt. Ez távolról sem jelenti azt, hogy most már nem ehetünk aszalt szilvát, de nem ajánlatos mindennapi étrendünkbe beiktatni.

Nem a hashajtók rendszeres szedésével kell megszüntetni

vagy megelőzni a székrekedést, hanem a helyes, célszerű táplálkozással. Az eredendő okot kell megszüntetni: a túlságosan kifinomított, kevés rost- és salakanyagot tartalmazó étrendről vissza kell térni az ősi, természetes táplálékösszetételhez. Azok a salakanyagok, amelyeket az ember nem tud megemészteni, egyben meg is óvják a krónikus székrekedéstől. Ilyenek: a pektin, a lignin, a cellulóz, az olyan természetes növényi rostok, mint a korpa.

A pektin (ami a gyümölcsök héjának egyik alkotórésze) már a gyomorban megduzzad; a búzakorpa is erősen meg növeli térfogatát a bélrendszerben. Bár szalmaszerű szemcsés jellege miatt nem volt valami vonzó étel, ma már nálunk is forgalomba hozták, a malomipari szaküzletekben mindig kapható. Napi 20—30 gramm fedezi a szükségletet. Természetesen a nem finomított ki-örlésű kenyér is előnyösebb a hófehéknél. Jelentős mennyiségű salakanyagot tartalmaznak egyes hüvelyesek, zöldségfélék is.

A célszerű módszer az, hogy a már hashajtón élő ember lassan, fokozatosan csökkentse annak szedését, miközben a megfelelő salakanyaggal egészítse ki táplálékát. Ezt a terápiát célszerű több mozgással is összekötni. Kedvező lehet a pasztőrözött, de nem felforralt (és nem ultrapasztőrözött, tartósított) tej fogyasztása is napi fél literes mennyiségben: elősegíti a kedvező bélflóra kialakulását. (Vigyázat! Vannak, akiknek a szervezete nem emészti meg a tejet!) A salakanyagokhoz való

fokozatos hozzászokással elkerülhető a felfúvódás, a teltségérzete. Segít ebben a gyümölcslevek fogyasztása, főleg a rostos készítményeké, amelyeknek ásványianyag-tartalma is igen értékes.

A salakanyagok fokozott bevitelle segíti a víz megkötését, javítja a bélflóra életkörülményeit, növeli a vastagbélben tovaahaladó béltartalom tömegét. A bél nagyobb teltsége, telítettsége hozzájárul a perisztaltika (a bél gyűrűs, összehúzó-dó-tovaterjedő mozgása) fokozódásához, ennek következtében megnő a síkosabb béltartalom áthaladási sebessége. Mindezzel fokozatosan helyreáll az emésztőrendszer normális élettani reflexmechanizmusa, csökken a bélrendszer korábbi sokszor túlzott belső nyomása, ezzel megelőzhetők a nem kívánatos tágulatok, kitéremkedések; ennek a vastagbélrák megelőzésében van nagy jelentősége.

Ha mindezek ellenére sem sikerül a bélműködés rendezése, akkor — mai ismereteink szerint — a sós hashajtók azok, amelyeknek állandó szedésétől még nem tapasztaltak súlyos mellékhatásokat. Ezeket rendszeresen, ivókúraként alkalmazzák. Legjobban a glaubersó oldata biztosítja a belek megtisztítását. Nem kell feltétlenül palackozott gyógyvizet venni; megteszi egy-két kávéskanálnyi, a gyógyszertárakban kapható Károly-sóból (Pulv. caroli) is, amit legalább két deci langyos vízzel kell lassan elkortyolni, lehetőleg reggel, éhgyomorral. Megfelelően csökkentett adagokban gyermekeknek is adható.

MOLNÁR ISTVÁN

Sakkolimpiát rendeztünk Zalaegerszegen

Mit is jelent egy sakkolimpiát megrendezni? Gondolom, e kérdés igazi súlyát, gondját, nehézségeit még Dénes József, sportkört elnökünk is csak körülbelül sejtette akkor, amikor a vak sakkozók nemzetközi szervezetének (IBCA) elnöke, dr. Aren Bestman úr felkérte Magyarországot a rendezésre.

Ismeretes, hogy a legutóbbi, VII. Olimpiát a spanyolországi Benidormban rendezték 1985. május 5—19. között. Itt még Írország jelezte, hogy hajlandók megrendezni a következő, VIII. Olimpiát, de ettől a szándékától egy évvel később viszálypétt.

Némi „terepfelderítés, tapogatózás” után végül is igent mondtunk a felkérésre és másfél évvel ezelőtt megkezdődtek a szervező munkák.

Ennek részleteit itt nem is kívánom taglalni, arra Dénes József barátunk sokkal hivatottabb, hiszen a munka zöme rá várt. Csak a legfőbb problémákat kívánom felsorolni, melyeket meg kellett oldani:

- hol legyen a verseny, hol találunk megfelelő elszállásolást, versenytermet,
- hány ország fog részt venni, azokat meghívni,
- a szervezőbizottság összetétele,
- fővédnökök, védnökök felkérése,

- bírói testület megszervezése,
- a megnyitó ünnepség, záróünnepség programja,
- díjak, táblák, zászlók elkészítése,
- tolmácssapat összeállítása,
- versenyprogram véglegesítése,
- a programfüzet megszerkesztése, nyomdai előállítás,
- a külföldiek fogadása és az elutazások megszervezése,
- végül, de nem utolsósorban, honnan veszünk mindehhez elegendő pénzt?

Az nyilvánvaló, hogy a versenyt Budapesten nem lehet megrendezni a magas költségek miatt. Végül a Pannonia Szálloda és Vendéglátó Vállalat támogatásával Zalaegerszeg vállalkozott arra, hogy helyt ad a Vakok VIII. Sakkolimpiájának.

Két szervező bizottság alakult, az egyik Budapesten, a másik Zalaegerszegen. A budapesti szervező bizottság elnöke Dénes József, protokollfőnöke Daru Geróné, gazdasági felelőse Naszádos Gyula, szállítási és étellemezési felelőse Péczka János, tolmácsfelelőse Péczkáné Kovács Mária, sajtófelelőse Csák Valéria, reklámfelelőse Wiszberger Zsuzsanna és a versenyfelelős Molnár István volt.

A főbíró tisztét Fekete Géza, az ismert nemzetközi bíró látta el.

A zalaegerszegi szervező bizottság összetétele ez volt:

elnök Szilágyi József, a Zala megyei Ifjúsági és Sportosztály vezetője, titkára Kisfalusi Árpád az előző szerv csoportvezetője. Tagjai: Mrekvicska Pál szálloda igazgató, Angyalosi Dániel, a megyei Sakkszövetség elnöke, Tóth László, Zámbó Gyula, Horváth Lajos, Rózsa István, Salamon Tibor, Szabó Ferenc, Benedek Tibor voltak.

A két szervező bizottság rendszeresen ülésezet és szoros kapcsolatot tartott fenn egymással. Ahogyan a verseny megnyitásának napja közeledett, úgy gyorsultak fel az események.

Itt most néhány szót az anyagi kérdésekről. Tekintve, hogy az ÁISH, a Sakkszövetség nem járult hozzá a verseny költségeihez, sponsor vállalatokat kellett találnunk. A szervező bizottság több száz vállalatot keresett meg, akik közül nagyon sokan járultak kisebb-nagyobb mértékben hozzá a verseny költségeihez. Áldozatkészségükért ezúton is szeretnénk köszönetet mondani.

A verseny fővédnöki kara a következőképpen állt össze: Csehák Judit miniszter, Deák Gábor, az ÁISH elnöke, dr. Bódi István a VGYOSZ akkori főtitkára, dr. Karvalits Ferenc, az MSZMP Zala megyei első titkára, Králikné Cser Erzsébet, a KISZ titkára, Somogyi Jenő, a Pannonia Szálloda és Vendéglátó Vállalat vezérigazgatója, Ujvári Sándor, a Zala

megyei Tanács elnöke, Szereényi Sándor, a Magyar Sakkszövetség elnöke.

A verseny előkészületei; események az első fordulóiig

Tekintsük most át, hogy az eddigi olimpiákon hogyan szerepeltünk:

Először 1964-ben az NDK-beli Kühlungsborn-ban vettünk részt olimpián, itt az igen előkelő 2. helyet értük el, igaz, csak 10 csapat közül. Ezen még a Szovjetunió nem vett részt.

1968-ban az angliai Weymouthban 7–8.-ak lettünk 20 csapat közül. Itt még svájci rendszerben rendezték a versenyt.

1972-ben Pulában szintén 7–8. helyezést értünk el.

1976-ban a finn Kuortanéban 9.-ek lettünk 21 ország közül.

1980-ban a holland Noordwijckhorhoutban legjobb eredményünket értük el, mert 6.-ak lettünk 23 ország között.

1985-ben Benidormban rendezték meg először az olimpiát elődöntővel. Itt 9.-ek lettünk 20 csapat között. A „B” döntőt nyertük meg, miután az „A” döntőből a finnek elleni vereséggel kiestünk.

Erre a legutóbbi olimpiára még nagyon jól emlékeztünk. Nem tudtuk felejteni a „finn csapást”. Versenyzőink arra készültek, hogy most idehaza bejussunk a 8-as döntőbe. Mint-hogy azonban tudtuk, hogy rekord nevezés futott be — 24 ország — esélyeinket illetően óvatosan számolgattunk, jóslgattunk. Azt tudtuk, hogy nagyon sok minden függ a sorso-

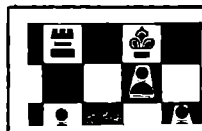
lástól, így pl. attól, hogy a közismerten erős bolgár válogatotat melyik csoportba hozza a „balsors”.

A csapatunk összeállításával különösebb gond nem volt. Az előző évi eredmények alapján — sorrendtől eltekintve — adva voltak Erős Pál, Nemes György, Rév Miklós, Voján István, Auffenberg Emil. Az nyilvánvaló volt, hogy Dénes József nem tud játszani egyéb elfoglaltsága miatt. Fügedi Péter visszalépett a közös munkától. Második biztonsági tartaléknak maradt Battyányi Béla. A sorrendet tekintve abban maradtunk, hogy a hazai csapatbajnoki sorrenden nem változtattunk. Ez tavaly itthon bevált.

Az IBCA szabályzata szerint egy országot 4 játékos és egy tartalék játékos képviselhet. Ennek ellenére magunkkal vittük Battyányi Bélát is. Úgy gondoltuk, hogy a rendező ország jogán ugyanúgy játszhat — ha szükségessé válik — mint ahogyan a spanyol csapatban is hatan játszottak legutóbb. Nos, ez az elgondolás — amint az utólag kiderült — hibásnak bizonyult.

A verseny lebonyolítási rendjét már előre egyeztetettük az IBCA vezérkarával. A 24 jelentkezőt 4 elődöntő csoportba kívántuk sorolni, úgy, hogy az első kettő az „A”, a következő kettő a „B” döntőbe jut és így tovább.

A kiemelések sorrendjére tett javaslatunkat azonban Bestman úr, az IBCA elnöke elutasította és a szabályok szerint azt teljesen a legutóbbi olimpia eredményei alapján igazolta vissza. Ezen pedig nem játszottak:

Bulgária, Csehszlovákia, Franciaország, India. Előttünk nyilvánvaló volt, hogy Bulgáriát nem lehet „újoncnak” tekinteni és Csehszlovákiát sem. Ez az IBCA szabály túl merev, nem veszi figyelembe a valós erőviszonyokat! Mi lesz, ha a következő olimpián az USA is részt vesz, akkor az is újonc lesz?

Még borzasztóbb arra gondolni, hogy mondjuk 1992-ben a Szovjetunió vagy az NDK, Jugoszlávia nem vesz részt Puerto Ricóban az olimpián a nagy távolság miatt, akkor a Szovjetunió is újonc lesz?

Április 18-án megtartottuk a kapitányok értekezletét, a technikai részleteket megbeszéltük. Végül, de nem utolsó sorban, megtartottuk a sorsolást, ez így alakult:

„A” csoport

1. Szovjetunió
2. Magyarország
3. Izrael
4. Olaszország
5. Dánia
6. Csehszlovákia

„B” csoport

1. Finnország
2. Belgium
3. Ausztria
4. Írország
5. Franciaország
6. Jugoszlávia

„C” csoport

1. Lengyelország
2. Anglia
3. Bulgária
4. Portugália
5. Spanyolország
6. Norvégia

„D” csoport

1. Görögország
2. Hollandia
3. NSZK
4. Svédország
5. NDK

A csoportbeosztások alapelve az volt — ahogyan az IBCA szabályzata előírja és ahogyan erről már volt szó —, hogy az első csoportba kerüljön az előző olimpia 1., 8., 9., 16., 17. és 24. a második csoportba a 2., 7., 10., 15., 18., és 23., a harmadik csoportba a 3., 6., 11., 14., 19., és a 22., a negyedik csoportba a 4., 5., 12., 13., 20., és 21. helyezette.

A sorsolás lehetett volna rosszabb is, ha megkapjuk a bulgárokat, de lehetett volna jobb, ha az újoncok közül a franciákat vagy senkit nem kapunk. Mivel India csapata nem érkezett meg, így a véletlen szeszélye folytán az egyik csoport 5 csapatból állt.

Nálunk a Szovjetunió első helyéhez nem fért kétség. A második, továbbjutó helyre a csehszlovák és az izraeli csapat volt esélyes, és persze e kérdésbe mi is aktívan bele akartunk „szólni”.

A legsimábbnak a „D” csoport látszott, ahol az NSZK és az NDK továbbjutása biztos volt. Nos, valóban ők beszéltek a döntőbe.

A „B” és „C” csoportban is látszott, hogy küzdelem lesz a második bejutó helyért.

Az előzetesen kiadott program szerint a játékidő 40 lépés volt 2,5 óra alatt, és a fordulókra délután került sor. A függőket vacsora után és másnap

reggel folytattuk, ha még nem fejeződtek be. Ezzel, egyrészt a FIDE szándékainak akartunk eleget tenni, hogy minél kevesebb szerep jusson a szekundánsoknak, másrészt el akartuk kerülni, hogy a sok függő áttekinthetlenné tegye a verseny állását.

A technikai értekezletet követően átmentünk a közeli Ady moziba, ahol a megnyitó ünnepséget tartottuk meg.

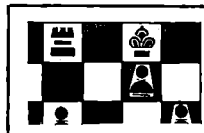
Az esemény hangulatát — az ünnepi szónoklatok mellett — egy száz tagú iskolai énekkar közreműködése is emelte.

A Vakok VIII. Sakkolimpiájának jelentőségét dr. Aren Bestman úr, az IBCA elnöke, dr. Bódi István, a VGYOSZ akkori főtitkára, Ujvári Sándor, Zala megye tanácselnöke beszédében egyaránt kiemelte.

Végül a versenyt Schmitt Pál, az AISH elnökhelyettese, a Magyar Olimpiai Bizottság főtitkára, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság magyar tagja nyitotta meg.

Hiányoltuk, hogy a Magyar Sakkszövetség nem képviseltette magát a megnyitón. Valamit a verseny színhelyéről. A versenyzőket az Arany Bárány és a Balaton szállodában helyeztük el kétágyas, fürdőszobás szobákban. Az étkeztetés és a verseny is helyben volt. A rendezőség és az IBCA vezérkarának „főhadiszállása” is az Arany Bárány volt. Meg kell mondanom, hogy a szállodák igazgatói, vezetői, de minden beosztottja is, maximálisan igyekeztek mindent megtenni a versenyzők kényelme, jó hangulata, a verseny sikere érdekében. Később még a kongressz-

szust is a versenyteremben tartottuk meg. Így tehát elmondhatjuk, hogy „minden egy helyen” volt.

A versenyek délelőttjén, egyetlen szabadnapján a helyi rendező bizottság a legkülönbözőbb kulturális programmal igyekezett a játékosok és kísérőik kedvében járni. Így például volt skanzenlátogatás, hangverseny, múzeumlátogatás, egésznapos kirándulás Hévízre és Keszthelyre, borkóstolóval „vegyítve”.

Maga a város, a már híressé lett „csipkeházaival” is színes látnivalót nyújtott a vendégeknek.

Egyszóval: Zalaegerszeg igazán jó „házigazdának” bizonyult!

Különösen sok feladatot vállalt Szilágyi József, Kisfalusi Árpád, Salamon Tibor és Angyalosi Dániel, akik a verseny folyamán nap mint nap figyelemmel kísérték az eseményeket és minden adódó és rendkívüli esetben készségesen rendelkezésünkre álltak.

A megye és a város legfőbb vezetői mellett a lakosság is nagy szimpátiával kísérte az Olimpiát, segítőkészségüket az egész esemény során élvezhettük.

A versenyek leírása előtt még szólni kell a bulletinról és a nyomdáról.

A rendező szerv kötelessége, hogy gondoskodjon mind sikk-, mind pontírási bulletin megjelentetéséről, még a verseny ideje alatt, amely valamennyi játszmát tartalmazza. Ez már a szervezés idején komoly gondot jelentett.

Hogyan oldjuk meg Zalaegerszegen a gyors nyomtatást, sokszorosítást?

Nos, végül a Nyugatnémet Sakkszövetség, Schöpflin úr és munkatársai siettek segítségünkre. Magukkal hoztak egy ún. Computer nyomdát, amelynek a lelke egy IBM számítógép volt. Ehhez csatlakozott két nyomtató (printer), egy sikkírási és egy pontírási. Impozáns látvány volt, ahogyan a számítógép két oldalán egyszerre futott a kétfajta bulletin. A sikkírási „tőpéldányt” vittük azután a helyi sokszorosítóhoz és már másnap szét is osztottuk a bulletinokat. A pontírási anyagot a németek nyomtatták ki azonnal a kellő példányszámban.

A számítógép arra is jó, hogy memóriájában tárolja az összes játszmát, tetszőleges sorrendbe tudja azokat rakni. Sőt, oda-haza a németek sikk- és pontírási tornakönyvet készítenek, ahol pl. a függőjátszmákat a megfelelő forduló játszmái közé sorolják. Ebből, utólag bárki rendelhet.

A játszmák leírásában és a nyomdakész előkészítésben igen nagy segítséget nyújtottak a zalaegerszegi sakkozók, egyúttal versenybírák. Szeretném kiemelni és külön megköszönni Horváth Tamás, Horváth Gyula nemzetközi mesterek munkáját, de köszönet illeti Bárdosi Jenő, Szabó Ferenc, Németh Imre, Plecskó Zoltán tevékenységét is.

Fekete Géza főbíró feladata nem volt egyszerű. Egyszerre 44 játszma folyt, amelyre a bí-

rői testületnek feügyelnie kellett.

A verseny alatt két zsűri ügyünk volt, szerencsére nem túlságosan nehéz esetek, amelyek viszonylag hamar és békésen megoldódtak.

Álljon itt akkor a technikai értekezleten megválasztott zsűri névsora: Hans Chon (Anglia), Milan Csabarkapa (Jugoszlávia), Erős Pál, Fekete Géza — hivatalból. A zsűri elnöke Jan Berglund, az IBCA főtitkára volt, aki egyúttal FIDE bíró is. [Pótagok: Krilov (Szovjetunió), Van Gelder (Hollandia)]. A verseny igazgatói tisztét Molnár István látta el. Feladata volt a fordulók zavartalan lebonyolításában való közreműködés és a bulletin szerkesztésének megszervezése.

A lebonyolítás rendjével kapcsolatban meg kell még említenem, hogy Spanyolországhoz képest még az a változtatás volt, hogy a továbbjutó csapatok magukkal vitték az elődöntőben egymás ellen elért eredményt. Ezzel egy fordulóval kevesebbet kellett játszaniuk, másrészt ezzel el akartuk kerülni az olyan „bundát”, mint aminek áldozatai lettünk legutóbb Spanyolországban.

Az elődöntőben az utolsó fordulóban is szükségessé vált küzdeni.

Ennyi előzmény után elérkezünk a rekord létszámú VIII. Olimpia első fordulójához.

Folytatása következik

ÚTILAPU '88

A mezőgazdaság szakemberei ez idő tájt aggódó szemekkel méregetik az idei termést a földeken. A nemzet napszámosai is ilyenkor vethetnek számot azzal, miként pallérozták, nevelték az eddig rájuk bízott palántákat.

A Vakok Általános Iskolájában az évi hozam jobb a vártnál. Aszály-viszály elkerült bennünket, szerencsére nem is kell objektív okokra hivatkoznunk.

Nem így indult a dolog. A tavalyi év kiemelkedő hozamát ünnepeltük egy éve, de ugyanakkor szorongó szívvel állapítottuk meg, hogy a következő esztendő — eredményeiben — nem fogja elérni az előzőt. Én, mint a mai nyolcadikosok osztályfőnöke, a záró szülői értekezleten ajkamat harapdálva közöltem a hozzátartozókkal, hogy szerintem a leszármazottak esélytelenek a középfokú oktatás intézményeibe való felvételre.

Talán a borongós jóslás tette meg a hatását, talán a fejekben a csontok nőttek szilárdabb kapcsolóvá. Az idő jelen pontjain mindig minden más értelmet nyer, különösen akkor, ha a változásnak pozitív tartalma van. 1988-ban lányaink-fiaink nagyrésze az érettségi reményében csiszolhatja agyát vagy pantallóját.

A többség egy hajóban evez tovább. A kerületi tanács, tekintettel a létszámra, a Dolgozók Gimnáziumában lehetővé tette egy nekünk való osztály indulását az ifjúsági tagozaton. Nyolc diákunk ebben a kategóriában válllvetve birkózhat ezentúl is az oktatás szeszélyeivel.

Sikeres tárgyalások után képviseltetjük magunkat egy-egy diákkal a Szinyei Merse, József Attila és Teleki Blanka Gimnáziumokban is. Ezt azért tavaly nem hittem volna!

És a többiek? Nos, talán sinnek vannak ők is.

Ezen a helyen nem kell hangsúlyozottan kiemelni az elhelyezkedési lehetőségek szűkösségét. Ez a csont olyan rossz ízű, hogy már nincs mit rágni rajta. Remélem, hogy jó közegbe kerülve, enyhül tanítványainkban ez a szorító érzés.

Eddig inkább a fény útját figyeltük, van azért vetülete is; árnyékos fejezet. Én, naiv, tájékozatlan, gyakorló egyén még sok mindent nem értek a világból. Remélem, ez a fórum majd felvilágosít! Most találtam élesben így szembe magamat először az elhelyezés, elhelyezkedés gondoljaival.

Kollégámmal, Nagy Józseffel időben, szelíden érdeklődni kezdtünk a ránk bízottak várható sorsáról. Szülőkkel, gyereket, azután informálódni indul-

tunk. Már ahová lehetett. Itt jön a tudatlanság: fogalmam sincs, hogy a Május 1. úton oly szép házat kitöltő patinás intézményben, mely nevében rokonítható a mi kis iskolánkkal, mi kis iskolánkkal, miért nincs egy, azaz egy ember, iroda, íróasztal, aki, ami főidejében ezzel a testülettel foglalkozik?! Nekem valaha, valamikor azt mondták, hogy az a ház a vakoknak valamilyen érdekvédelmi szerve is. Ügyintézőt, kávéfőzőt, bonyolítót mindig találtunk szép számmal, de pirulva kellett szembesülnünk naponta a ténnyel, hogy ahány szülő, pedagógus ahány embernél benn járt vagy érdeklődött, kivétel nélkül más és más információt kapott a gyögymasszóri, illetve telefonos kérdésekben, időre, életkorra, követelményekre vonatkozó tájékoztató vágyában.

Ezt most szabad mérgesen cáfolni. Magam örülnék a legjobban, ha nyílt szívvel ismerhetném be, nem volt igazam. De ha csak egy apró kis változást sikerülne előidézni ezen a téren, ez a néhány sor már megérte a nyomdai költségeket.

Fejlődünk. Reméljük azt is, hogy az idő haladtával minden jobban megy előre.

Tizennégyen vannak. Ők az ideiek. Kívánjunk nekik sok sikert, segítsük őket, ha lehet.

Várhelyi Iván

V. BERESZLAVSZKIJ

Átlépve a puszta sötéten

(Nasa Zsizny, 1987. október)

A leningrádi Vakok és Gyen-
gnélátók Középiskolája és Diák-
otthona.

Több, mint 100 év telt el
azóta, hogy Pétervárott Konsz-
tanyin Karlovics Grot, az is-
mert közéleti személyiség és fi-
lozófus fáradozásai nyomán
megszervezték Oroszországban
az első olyan iskolát, ahol a lá-
tásukat vesztett gyerekeket
kezdtek oktatni. 1889-ben a
petrográdi oldalon speciális ter-
vek alapján készült el a Sándor-
Mária Tanintézet kétemeletes
épülete. Növendékeinek az is-
kola nemcsak az alaptantár-
gyak ismeretét nyújtotta, ha-
nem segített megfelelő szakma
elsajátításában is: kefekötés,
szék- és kosárfonás, masszíro-
zás, billentyűs hangszerek han-
golása.

1962-ben ez a szakosított tan-
intézet új épületbe költözött a
Bolsaja Ohtán. Az iskola és
diákothon igazgatójával, Va-
szilij Petrovics Mezrinnel egy
hatalmas park közepén állunk,
amely körülveszi az épület-
együttest. Előttünk egy már-
ványból és bronzból készült
gyönyörű emlékmű: magas ta-
lapzaton K. K. Grot mellszobra,
lenn nyitott könyvben Braille-
írást tapintva nemlátó leány ül,
üres pillantása valahová a tá-
volba réved. Ez a maga nemé-
ben páratlan emlékmű, M. M.
Antokolszkij, a kiváló orosz
szobrász és V. P. Cejdlér épít-
ész munkája, azok nemeslel-

kűségét és hősiességét pél-
dázza, akik a vakok oktatásá-
nak és nevelésének szentelték
magukat. Gondosan vigyáznak
is rá, hiszen látható jelkép
mindazok számára, akiknek ma
közük van a vak gyerekekkel
végzett munkához.

Megadatott számomra a lehe-
tőség, hogy elég részletesen
megismerkedjem ezen taninté-
zet életének több oldalával.
Voltam órákon és gyakorlati
foglalkozásokon, beszélgettem
tanárokkal és gyerekekkel, akik
itt tanulnak, jelen voltam a
szemésorvos rendelésén, aki
ügyel az iskolások látására...
Az volt a benyomásom, hogy
átgondolt az egész oktató-ne-
velő folyamat, céltudatos a ta-
nári testület munkája, és kö-
vetkezésképpen eredményesek
a gyermekeknek az életre való
felkészítéséért végzett közös
erőfeszítések is.

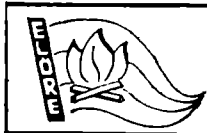
— De bizonyára éppen ná-
lunk, a speciális iskolában kell
a legintenzívebben végrehaj-
tani a peresztrojkat — véli V.
P. Mezrin. Ezt követeli a kor,
amelyben élünk. Ezt követelik
gondozottjaink életének ne-
héz körülményei, akiknek le-
hetőséget kell teremtenünk tö-
rekvéseik megvalósítására, hogy
a társadalomnak hasznára le-
hessenek. Ilyen peresztrojka fo-
lyik is, de ez megköveteli a tá-
mogatást nemcsak a művelődési
minisztérium rendszerén belül,
hanem egyéb minisztériumok és

főhatóságok részéről is, ame-
lyek ellátják az iskolát külön-
böző felszereléssel, taneszkö-
zökkel, nyomtatott anyaggal.
Sokat várunk a tudománytól is,
amellyel már hosszú évek óta
szorosan együttműködünk...

Valóban, Leningrádban meg-
vannak a feltételek a tudósok
és az iskolai közösségek gyü-
mölcöző kapcsolatához. A len-
ingrádi A. I. Herzen Pedagó-
giai Intézetben 1929 óta műkö-
dik az országban egyetlen tiflo-
pedagógiai tanszék, amely kép-
zett szakembereket bocsát ki
nemcsak a Szovjetunió, hanem
sok más KGST-ország számára
is. Ennek a tanszéknek a veze-
tője, Alekszej Grigorjevics Lit-
vak professzor, a pszichológiai
tudományok doktora a velem
folytatott beszélgetés során így
határozta meg munkájuk alap-
vető irányát:

— A legfontosabb, amit meg-
kell tennünk, hogy megtaláljuk
a legjobb utat a vak és gyen-
gnélátó gyermekeknek az élet-
hez való lehető leggyorsabb al-
kalmazkodására, hogy tudjuk,
mi kell ahhoz, hogy legyőzhes-
sük náluk a teljes vagy részle-
ges látásvesztés negatív követ-
kezményeit. Ez igen fontos ta-
nalmányi munkájukban, ter-
melő és társadalmi tevékenysé-
gükben. Az iskolának pontos
irányelveket kell adnunk, ho-
gyan érje el a fejlett személyi-
ség kialakítását, hogyan tudja
sikerrel kihasználni a nemlátó
növendékek ilyen vagy olyan
képességét, hogyan mutassa
meg nekik a társadalom és a
munka szempontjából helyes
életutat.

Ami a tiflopedagógus szak-
emberek felkészítését illeti, ez

Leningrádban igen magas színvonalon folyik — a tanszéken két professzor és nyolc kandidátus dolgozik. Évente az intézet mintegy 100 végzőse indul el innen az országban mindenütt működő vakok és gyengénlátók iskoláiba, de speciális óvodai intézményekbe is. A hallgatók oktatásában a felkészítés korszerű módszereit alkalmazzák — a problémás helyzetek modellezését, aktív játékokat. A főiskolai oktatás intenzitásának fokozásával kísérleteket tesznek, hogy a szűk szakterületű tiflopedagógusok felkészítéséről átálljanak széles területen működő defektológusok kibocsátására, akik képesek dolgozni minden rendellenességi kategóriába tartozó gyerekekkel. Sok tudós úgy véli, hogy ily módon gyorsabban meg lehet oldani a speciális iskola káderproblémáit. A professzori-oktatói testület már készíti is a modernizált tanterveket és programokat és dolgozik az új módszertani lehetőségeken, hogy megfeleljen a mai feladatok színvonalának, amelyeket a párt és a kormány állított a felsőfokú intézmények elé.

A leningrádi iskola és diákotthon már húsz éve ad alapot a nemlátó gyermekek lélektani sajátosságait tanulmányozó problémalaboratórium munkatársainak kutatásához. A tudományos feldolgozások, amelyeket szoros együttműködésben folytatnak szemészek és pedagógusok, pszichológusok és higiénikusok, defektológusok és mérnökök, lehetővé teszik a látásuk alapján megkülönböztetett gyermekek személyiségének fejlődésében jelentkező

nem egyszerű törvényszerűségek meghatározását, társadalmi és munkarehabilitációjuk legmegfelelőbb útjainak felkutatását.

Alkalmam volt megfigyelni, hogy Irina Leonyidovna Perova defektológus, tudományos főmunkatárs hogyan beszélgetett gyengénlátó gyerekekkel. Ez bizony fáradságos munka, mindenkihez egyedi hozzáállásra van szükség, ki kell választani a megfelelő „kulcsot”, hogy meg lehessen határozni a fejlettséget, a logikai gondolkodásra, egyik vagy másik tevékenységi formára való képesség fokát. A kísérleti alany asztalán rejtvénytű rajzok jelennek meg... Ezek grafikai tesztek, amelyek alapján elég pontosan lehet ítélni a tanuló felkészültségéről és szellemi képességeiről. Egy és ugyanazon gyermekek évek során át folyó megfigyelésével, a feladatok és kérdések egyre bonyolultabbá tételével a tudósok pontos adatokat nyernek arról, hogy mily módon haladnak gondozottaik a személyiség fejlődésében, mire lesznek képesek a jövőben.

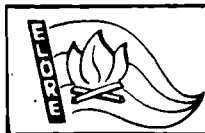
— A szakembereink által felhalmozott tudásanyagot elsősorban a megfelelő iskolákban folyó tanítási folyamat módszertanának tökéletesítésére használjuk fel — magyarázza a laboratórium vezetője, Vlagyimir Pavlovics Zsohov professzor, az orvostudományok doktora. — A tanítókkal fenntartott szoros kapcsolat, a növendékek hosszabb időszakon át tartó alapos orvosi megfigyelése lehetőséget ad számunkra, hogy jobban megismerjük a

gyereket, hajlamaikat, képességeiket. Ez pedig, természetesen, elősegíti számunkra, hogy megfelelőbben tudjunk nekik tanácsot adni, hogy milyen utat válasszanak az életben, mely foglalkozási területen van biztosítva, hogy megvalósítsák önmagukat, hogy minél hasznosabbak legyenek a társadalom számára.

Annak tudatosítása, hogy nekik is közik van az ország életéhez, ezen iskola végzősei számára rendkívül fontos tényező. Éppen ez teszi lehetővé számukra, hogy túltegyék magukat fogyatékoságukon, hogy bonyolultabb célokat is kitűzzenek és elérjék azok megvalósítását. Büszkén emlegetik annak a teljeszkópszerkesztőnek, zeneszerzőnek, zenetudósnak, zongoristának és énekesnőnek a nevét, akik különböző időkben végeztek a leningrádi iskolában.

A hivatásukhoz vezető útjuk, mint a mostani növendékeké is, ezekben a tantermekben, termelő műhelyekben kezdődött. Itt tapasztalt oktatók vezetésével a gyermekek jártasságot szereznek a munkában, sok hasznos dolgot tanulnak.

Figyelem a hatodik osztályos Ljuda Burko munkáját. Nagyönnyel látása, de kitartása és munkaszeretete olyan erős, hogy gyakorlati oktatói már most úgy beszélnek róla, mint „született varrónő”-ről. Gyorsan varr, öltései egyenletesek, pontosak. Szépen varrottak ruhái, köpenyei, kötényei. Noha még iskolás, készítményeit a Leningrádban jónévvű „Májuselsei hajnal” gyár márkája alatt forgalmazzák, ez a munka tehát megtisztelő, de a felelősség

nagy, a teljes erőből való előre haladásra készítet.

A fiúk eszterga- és marógépeken dolgoznak. Azok természetesen speciális szerelvényekkel vannak ellátva a biztonság érdekében, de persze a gyerekektől is nem kis jártasságot követel, hogy csaknem vakon minden szükséges műveletet el tudjanak végezni.

A műhelyekben készült alkatrészek ugyancsak elfogadottak az igazi termelésben, az üzemekben. Kellenek a jelzőbe-

rendezések kapcsolóinak elkészítéséhez. Az alsóbb osztályok tanulói egyszerűbb munkákat végeznek: érintkezőket munkálnak és szerelnek össze. Egy év alatt a gyerekek mindent egybevetve 60 ezer rubel értékű terméket készítenek el. A kapott pénz egy részét kirándulásokra, színház- és múzeumlátogatásra, valamint a szakkörök részére szükséges eszközök beszerzésére fordítják. A másik részét minden tanuló számára takarékkönyvbe utalják át, me-

lyet az iskola elvégzése után, az önálló élet küszöbén fognak megkapni.

Mennyi szív és lélek szükséges ahhoz, hogy országunkban több száz gyerek, aki születésétől fogva sohasem látta még a napvilágot, éretté váljon a szó azon értelmében, mely magában foglalja a világ, az életjelenségek, az emberi cselekedetek teljes ismeretét. A fény életető sugarai, áttörve a sötétséget, megvilágítják agyukat, felgyújtják lelküket.

Fordította: Pálfi Ferenc

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA**
FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ
FELELŐS KIADÓ: ERHARTNÉ DR. MOLNÁR KATALIN FŐTITKÁR
SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF
FOTÓ: HOLLÓSY ZOLTÁN
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

---

80 3574 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató
ISSN 0209—8765

**KORSZERÜ
GAZDASÁGOS
CSOMAGOLÓANYAGRA
VAN SZÜKSÉGE ?**

AJÁNLATAINK :

- **LAKOSSÁGI KISZERELÉSHEZ ;
MODERN, ESZTÉTIKUS
HENGERES KOMBI DOBOZOK**
- **SZÁLLITÓI CSOMAGOLÁSHOZ
KÖNNYŰ, MAGAS TERHELHETŐ-
SÉGŰ PAPIRHORDÓK**
- **RÉSZLETES INFÓRMÁCIÓ,
CSOMAGOLÁSI SZAKTANÁCS-
ADÁS, RÖVID VÁLLALÁSI
HATÁRIDŐ!**

**Papíripari Vállalat Kiskunhalasi Gyára
Vállalkozási Osztály**

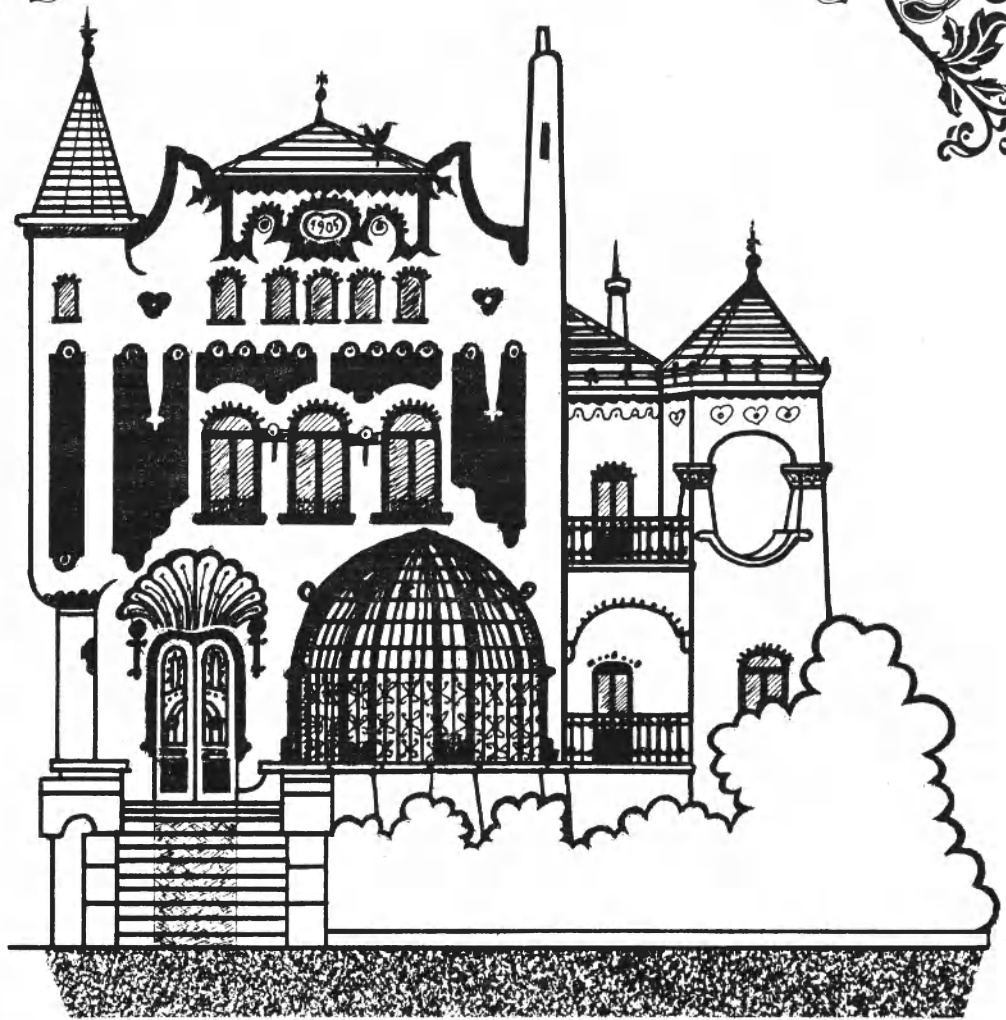
**6400 Kiskunhalas,
Középső Ipartelep 6.**

Tx. 26-341   Tel. (77) 21-344

1918

1988 a Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetsége megalakulásának
70. évfordulója

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Seres Gáborné: Kulturális rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Kerekes Mária: Nők részére

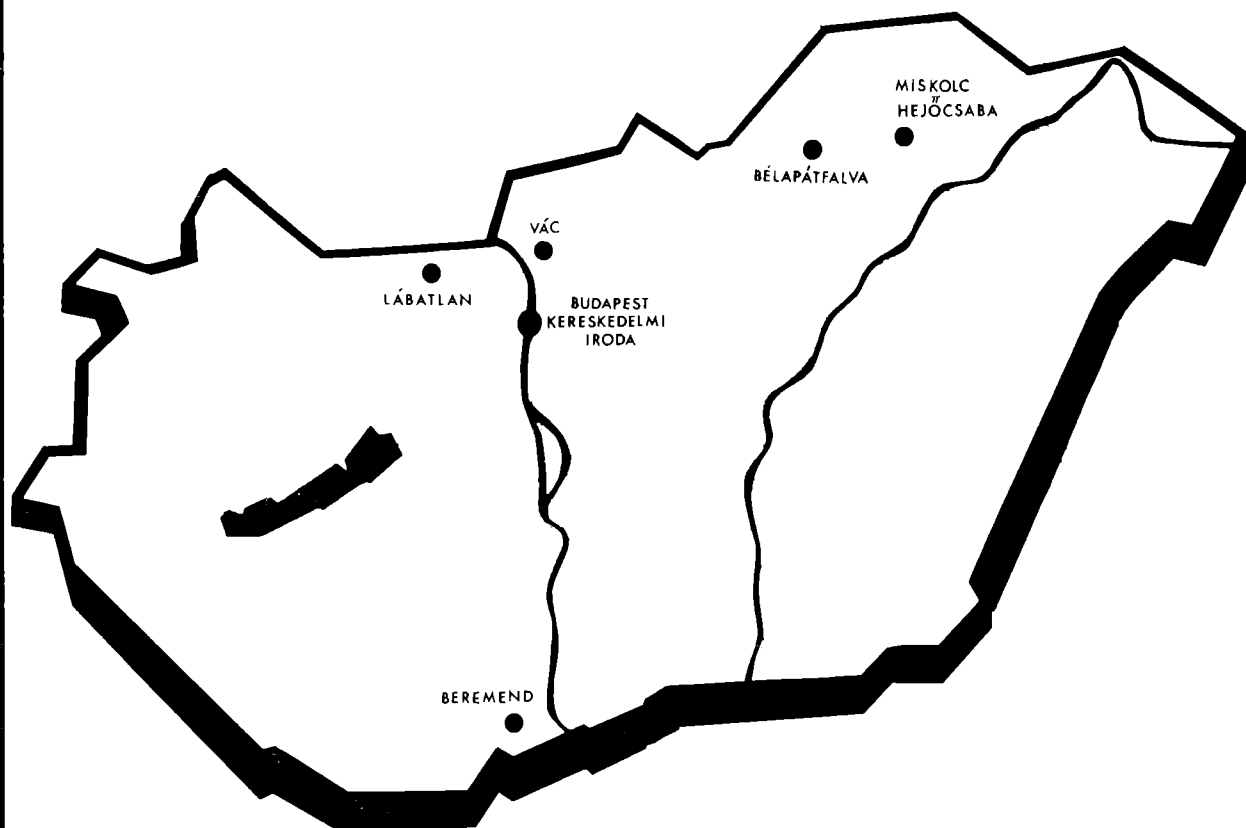
Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

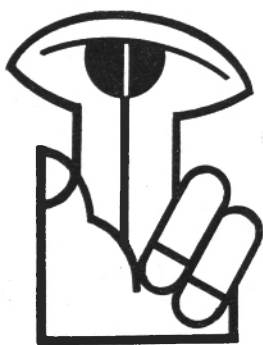
		Oldal
<i>Bartha Zsuzsanna:</i>	PORTRÉ A VGYOSZ ÚJ ELNÖKÉRŐL	1
<i>Fehér Anna:</i>	TUDÓSÍTÁS SZÜVETSÉGÜNK KÖZPONTI ELNOKSEGENEK JÚNIUS 2-I ÜLESERŐL	2
<i>Kis-Varga József:</i>	MISKOLCI TUDÓSÍTÓNK JELENTI	3
<i>Lak István:</i>	UNNEPI KÖZGYÜLÉS DOMBÓVÁROTT	4
<i>Pollainé Fettik Ilona:</i>	ANYÁK NAPI ÜNNEPSÉG MOSONMAGYARÓVÁROTT	4
<i>Szonda Klára:</i>	HIRADÁS DEBRECENBŐL	5
<i>Antal József:</i>	FEJÉR MEGYEI TUDÓSÍTÓNK JELENTI	5
<i>Dombóvári Ferenc:</i>	HANGOS ÚJSÁG	6
<i>Erhartné</i>		
<i>dr. Molnár Katalin:</i>	FELHÍVÁS	6
<i>Pinviczki György:</i>	KÖZLEMÉNY	6
<i>Bartha Zsuzsanna:</i>	EGY ÚJ ROVAT INDULÁSA ELÉ	7
<i>Hirth Ignác:</i>	EGYERTELMŰ SZÓBÓL ÉRT AZ EMBER	7
<i>Lukács Sándor:</i>	PÁLYAZAT FŰ ALATT	8
<i>Csák Valéria:</i>	A KLUBVEZETŐ BIZONYÍTVÁNY-MAGYARÁZATA	8
<i>Dr. Bodor Ödön:</i>	RENDAHAGYÓ MAJÁLIS	9
<i>Daru Gerőné:</i>	RÖVID ISMERTETÉS A PERFILES C. SPANYOL NYELVŰ VAKUGYI FOLYÓIRATRÓL	9
	TALALKOZTAM VALAKIVEL	11
<i>Pis Mátyásné:</i>	KOTESMINTA	12
<i>Pis Mátyásné:</i>	RECEPTEK	13
<i>Ihász Kovács Éva:</i>	ELEGIA	13
<i>Búth Emília:</i>	SÁRGA CSIKÓ	14
<i>Semseiné Legeza Ilona:</i>	KÖNYVISMERTETŐ	16
<i>Bertold Brecht:</i>	GYENGÉK EREJE	17
<i>Kiss János:</i>	NEHÁNY SZÓ A HASHAJTÓKRÓL	18
<i>Molnár István:</i>	SAKKOLIMPIÁT RENDEZTÜNK ZALAEGERSZEGEN	20
<i>Várhelyi Iván:</i>	ÜTILAPU '88	24
<i>V. Bereszlauszki:</i>	ATLEPVE A PUSZTA SÖTÉTEN	25
	HIRDETESEK	28

Cement - és Mészművek VÁC

**VÁSÁROLJA
A CEMENTIPAR
TERMÉKEIT !**

CAMERATEXT

Gazdasági Munkaközösség
7633 PÉCS

Dr. Münnich F. u. 16/b
Tel: (72) 19-601

AJÁNLATA:

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

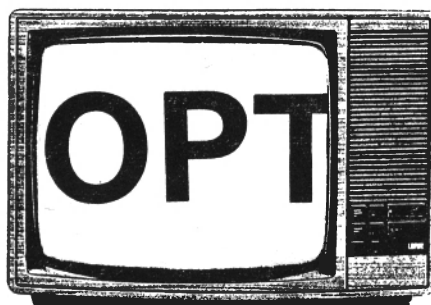
GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

**Nagyító készülék
gyengénlátóknak,
látásmaradvány-
nyal rendelkezők-
nek és munkálta-
tóikkal.**

**4-15 MÁS OPTIKÁKKAL ENNEK IS TÖBBSZÖRÖS
NAGYÍTÁSÁVAL MŰKÖDŐ ZÁRT TV LÁNC**

**AMELY SEGÍTI: -az írást, olvasást,
javítási és gépelési munkákat**

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

MIT TESZ A „SANSZ”

az Ön érdekében?

TISZTELT TÁRSKERESŐ!

Az általunk ajánlott társkeresési módszer szerint: 450 Ft befizetési díj ellenében egy éven át megküldjük Önnek mindazoknak a címét megbízóink közül, akik Önhöz hasonló társat keresnek. További egy éven át pedig címet már nem küldünk, de Önt ajánlani tudjuk más számára.

Természetesen csak megbízóink köréből tudunk társat ajánlani és előfordulhat, hogy akit Ön keres, a megbízáskor még nincs körünkben. A keresést azonban rendszeresen ismételjük, ezért nagy valószínűséggel megtaláljuk a később jelentkezők közül az Önnek megfelelő társat.

Nem vállalunk közvetítést azok számára, akiknek a személyi igazolványából házasságuk nincs kivezelve, még akkor sem, ha egyébként már elváltak!

Módszerünk előnyei:

nem kell olyan emberekkel megismerkednie, akik már eleve nem felelnek meg (az adatlapon jelzett) alapvető igényeinek,

időpazarlástól kíméljük meg,
közvetítési díjunk legolcsóbb az országban,
leghosszabb időtartamig keresünk,
nagyszámú társkereső közül tudunk választani, mert közvetítünk az egész országban,

személyesen nem kell bennünket felkeresnie, elég, ha a nevét és címét közli. Kérésére díjmentes jelentkezési lapot küldünk.

Biztosítjuk, hogy a megbízást teljes titoktartással kezeljük, levélborítékunkon cégjelzést nem alkalmazunk.

Köszönjük érdeklődését!

Címünk:

„SANSZ” GMK. 1131 Budapest, Kedves u. 46.

Telefon: 298-839

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENÜTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

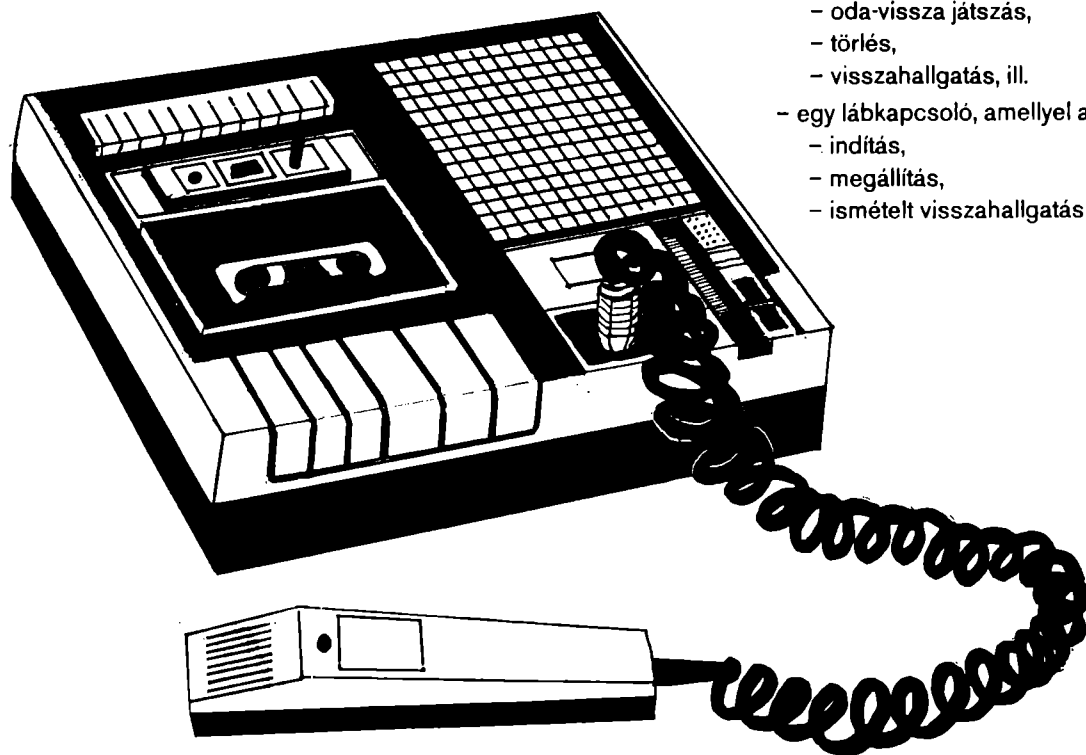
2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

FIGYELEM!

A VAKOK MUNKÁJÁT, TANULÁSÁT SEGÍTI A DK 40 TÍPUSÚ DIKTAFON

TARTOZÉKAI:

- kézikapcsolású mikrofon, amellyel
  - gyors szövegszerkesztés,
  - oda-vissza játszás,
  - törlés,
  - visszahallgatás, ill.
- egy lábkapcsoló, amellyel az
  - indítás,
  - megállítás,
  - ismételt visszahallgatás történhet.

Ára: 11588,- Ft.

**Kapcsolatfelvétel a BRG Kereskedelmi
Főosztályával a 803-535 telefonszámon
lehetséges.**

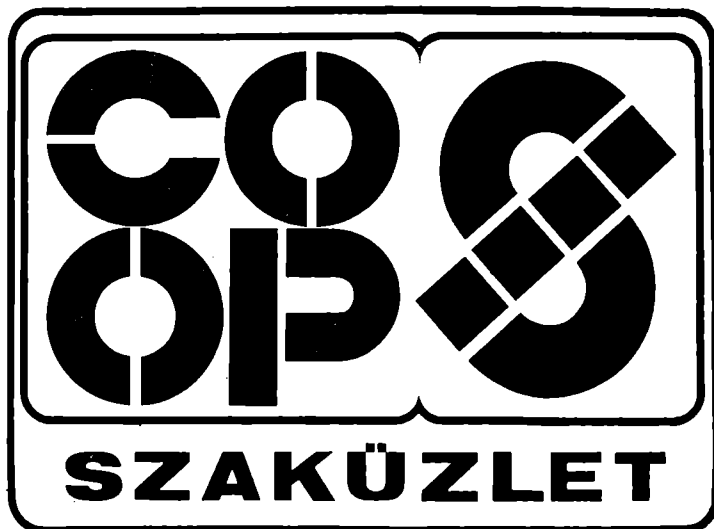
BÁRMERRE VISZ ÚTJA – KEZDJE A SKÁLÁNÁL!

A FOGYASZTÁSI
SZÖVETKEZETEK

SKÁLA-COOP

ÁRUHÁZAI ÉS

SZAKÜZLETEI

SZERTE AZ ORSZÁGBAN KÜLÖNLEGES
VÁLASZTÉKKAL, AZ ÉLELMISZER, RUHÁZATI
ÉS VEGYESIPARCIKKEK EGYEDI
ÁRUSKÁLÁJÁVAL VÁRJÁK KEDVES
VÁSÁRLÓIKAT

Eladó egy jó állapotban levő,
28-as méretű tandem-kerékpár.
Írányár: 4500 forint. Érdeklőd-
ni lehet a következő címen:
Kecskemét, telefon: 21-644
(munkaidőben) és/vagy: 24-804
(esti órákban).

*

Gyengénlátó nő vagyok.
Megismerkednék házasság cél-
jából hasonlóan gyengénlátó
férfival, 45—55 éves korig. Le-
veleket az alábbi címre várok:
Gadóczi Lászlóné, 3770 Sajó-
szentpéter, Kossuth u. 185.

*

Eladó egy alig használt (3—
4 hónapig üzemeltetett) ZK
147 típusú orsós magnetofon.
Érdeklődni lehet az alábbi cí-
men: Lantos Józsefné, Buda-
pest XIV., Thököly út 81. II.
ép. Telefon: 635-676.